Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 108 (15731) | 1981 оной май 10, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

БИ-ТАБАН ЖЭЛДЭ, ТАБАН ЖЭЛ-НАМДА

ШЭНЭ АМЖАЛТАДА ЗОРИГЖУУЛНА

«Забайкаллес» нэгэдэлэй, тэрэ тоодо манай Хурамхаанай леспромхозой хүдэлмэришэд партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, үндэр үндэр бүтээсэ түйлахын тула тэмсэнэ. Бидэ КПСС-эй съездын материалнуудые тон анхаралтайгаар шудалжа, һайшаан дэмжэнэбди. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада ороной экономикые хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, ажалшадай байдал һуудалые саашадань улам һайжаруулха гэһэн асари ехэ хараа түсэб баталагдаба ха юм.

Манай түрэл Коммунис парти, совет гүрэн ажалшадай байдал һуудалые һайжаруулха хэрэгтэ саг үргэлжын тон ехэ анхарал хандуулдаг байгаа, хандуулнашье. Партиин XXVI съездын материалнууд энээниие эли тодоор гэршэлнэ бшуу. Энээнэй түрмэдэ бүри һайнаар хүдэлжэ, бага гаргашатайгаар, ехээр продукци бүтээжэ, үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые эридээр һайжаруулха гэжэ ажалшан зон эрмэлзэнэ.

Үйлэдбэридэ бии байгаа арга боломжонуудые шадамар бэрхээр хэрэглэхэ, оньһон техникээ миин байлгангүйгөөр ашаглаха гээшэ хүн бүхэнэй мүнөөдэрэй шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн болоно. Ажалдаа ээзн ёһоор хандажа, бага, ехэшье гарзые арьбалха, алмахын тула оролдохо болгодоно. Тэрэгүйгөөр үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха, даабари амжалтатайгаар дүүргэхын аргагүйнь ойлгосотой.

Хурамхаанай леспромхозой коллектив модо ехээр бэлэдхэжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн холын хараатай түсэб зохёогоод, тэрэнээ үчэн сэхэ ажалаар бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хаба шадалаа туршалсан хүдэлнэ. Бидэнэр жэлһээ жэл бүри ехэ хэмжээнэй модо бэлэдхэжэ зөөнэбди. Хэрбээ 1976 ондо 240 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, ойһоо зөөһэн байбал, байгша ондо 305 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, зөөхэ даабаритайбди. Энэ даабари бодото дээрэнь бэелүүлхын тула леспромхозой бүхэ хүдэлмэришэд: модо бэлэдхэгшэд, жолоошод, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, автомашинануудые, тракторнуудые заһабарилагшад тон харюусалгатайгаар, нэгэ һанал бодолтойгоор ажаллаха болоно ха юм.

Хүдэлмэришэднай бултадаа һайнаар хүдэлнэ гэжэ хэлэхын аргагүй. Ойдо модо бэлэдхэхэ мэргэжэлтэд, һайн бэлэдхэлтэй жолоошод, трактористнар үшөөл дуталдана. һүүлэй мэдээгээр, ойдо хүдэлхэ 30 гаран хүн хэрэгтэй болоод байна. Иимэ дуталдалтай саашадаа яашье эбсэхын аргагүй.

Манай леспромхозой захиргаан, партийн, профсоюзай организацинууд ойрын үедэ энэ бүхы дутагдалнуудые усадхаха ёһотой. Юуб гэхэдэ, байгша оной нэгэдэхи кварталай туршада леспромхознай 80 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ аад, 60 мянган кубометр модо гүрэндөө тушаагаабди. Продукци худалдаха даабари мүн лэ дүүргэгдэнгүй үлэшоо. Энэ дутагдалые усадхаха хэрэгтэ леспромхозой бүхэ коллектив хубитаяа оруулха болоно. Түрүү хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые олоной дунда тарааха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаха, эдэбхитэй ажал ябуулга хэгдэхэ ёһотой.

Һайн бэлэдхэлтэй, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд манай коллектив дотор яһала олон. Жэшээнь, Ажалай Улаан Тугай орденто В. С. Щукинай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив модо бэлэдхэхэ һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Халаанай туршада хүн бүридөө 8 кубометр модо бэлэдхэхэ аад, үнэн дээрээ 14—15 кубометр хүрэтэр модо бэлэдхэжэ, үндэр бүтээсэ түйлана. Байгша оной дүрбэн һарын даабариһаа гадуур 600 кубометр модо гүрэндөө тушаагаа. В. С. Щукинай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив арбадахи табан жэлэй даабари 4 жэлэй туршада дүүргэһэн юм. В. С. Щукин—бэрхэ мэргэжэлтэн, бэлигтэй хүтэлбэрилэгшэ мүн.

С. Н. Зверьковой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив арбадахи табан жэлэй даабари мүн лэ болзорһоонь урид дүүргээ бэлэй. Трактораа, модо отолдог хюрөөгөө шадамар бэрхээр ашаглажа, халаанай туршада хүн бүридөө 17 кубометр хүрэтэр модо бэлэдхэжэ, эгээл үндэр бүтээсэ түйлаа. Байгша оной дүрбэн һарын даабариһаа гадуур 1020 кубометр модо бэлэдхээ.

Минии хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив арбадахи табан жэлэй даабариһаа гадуур 37 мянган кубометр модо бэлэдхээ. Бидэ халаанай туршада хүн бүридөө 12 кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа 17—18 кубометртэ хүргэнэбди. Иимэ бүтээсэ хайшан гээд түйлагдана хаб гээд зариман һонирходог.

Эндэ тиимэ ехэ нюуса нөөсэ үгы гэжэ һананаб. Ажал хэрэгтээ үнэн сэхээр хандаһан, хүдэлмэриин минута бүхэниие аша үрэтэйгөөр ашаглажа шадаһан хүдэлмэришэд һайн үрэ дүн түйладаг ха юм. Мэргэжэл шадабаряа нарижуулан, түрүү онол арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Бидэ бригадна подрядаар модо бэлэдхэжэ эхилээбди. Энэ онол арга хэрэглэһэнэй ашаар лэ үдэр бүриин даабари үлүүлэгдэнэ. Шэнгэн-түлишэ, запчасть арьбалагдана. Даабаряа үлүүлһэнэй зэргээр нэмэлтэ түлбэри абадаг болонхойбди.

Леспромхозоймнай бэшэшье олон хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлдэ муу бэшээр ажаллажа гараа бэлэй. Энэ бүгэдые юундэ дурданабиб гэхэдэ, зарим хүдэлмэришэд түйлаһанаараа һаналаа заһадаг, тиигэжэ эсэсэй эсэстэ гээгдэлдэ ородог байна бшуу. Бидэ шэнэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй богоһо алхаад байхадаа үшөөл һайнаар ажаллаха тухай бодомжолхо ёһотойбди. Үйлэдбэридэ бии байгаа дутагдалнуудые сүм усадхажа, шадаал һаа үндэр бүтээсэ түйлахын тула тэмсэхэ гээшэ хүн бүхэнэй зорилго болоно.

Минии хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд арбадахи табан жэлэй туршада муу бэшэ үрэ дүн түйлаба. Энээнэй гэршэ, намда Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ соло олгогдоо. Хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө оролдосотой бэрхээр, үнэн сэхээр ажаллаһан дээрэһээл би энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ ха юмбиб.

Шэнэ табан жэлдэ үшөөл үндэр бүтээсэ түйлаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажалаа эмхидхээбди. Бидэ байгша оной даабариһаа гадуур 4500 кубометр модо бэлэдхэхээр уялга абаа һэмди. Дүрбэн һарын дүн хараад үзэхэдэ, бидэ үгэдөө хүрэхөөр лэ хэбэртэйбди. Арга боломжонуудаа һайса хаража үзөөд, үсөөн хүнтэйгөөр ажаллажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэнхэйбди.

В. ПАРАМОНОВ,
Хурамхаанай леспромхозой бригадир, Социалис Ажалай Герой.

Республикымнай ажалай үдэр

ҺАЙНААР ХАНГАНА

Улаан-Үдын «Экран» заводой коллектив КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоод, түсэбтэ даабаринуудаа болзорһоонь урид дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи кварталай түсэбые бидэнэр 102,3 процент дүүргээбди. Заводоймнай радиоцех кварталайнгаа түсэбые 103 процент, телевизор заһабарилдаг цех—102 процент дүүргээ. Радиомеханигууд В. Ф. Москвитин, В. А. Филиппов, телевизор заһабарилдаг механигууд А. Н. Горбунов, А. Н. Кондратцев гэгшэд һарынгаа түсэбүүдые 115 процент дүүргэнэ.

Манай заводой зарим участогууд ажаллаа нилээд ехэ амжалтануудые түйлана. Тодорхойлон хэлэбэл, Загорск тосхоной участогые даагша Ажалай Алдар солын III шатын ордоноор шагнагдаһан Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Александр Иванович Белоусов хүтэлбэрилдэг юм. Тэрэнэй участок һара бүридэ, жэлһээ жэлдэ ажалдаа үндэр дүнгүүдые түйлана. Үнгэрһэн нэгэдэхи кварталай түсэбые тус участогай коллектив 109 процент дүүргээ. Радиомеханигууд Ю. И. Баранов, В. Н. Сараев гэгшэд эндэ илангаяа һайнаар ажалладаг юм. Тэдэнэр Улаан-Үдэ городой участогуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлээ.

Хүдөө нютагуудай хүн зоной телевизор болон радиоаппаратура заһабарилдаг участогуудай дундаһаа Бэшүүрэй участок социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараба. Тэрэ участогые Д-Н. Д. Дашиев ударидадаг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгаар хэдэг хүдэлмэримнай хэмжээн улам үргэдэнэ. Жэшээлхэдэ, Хойто-Байгалай районой гурбан жэлэй саада тээ нэгэ һара соо 1000 түхэригэй заһабарилга хэдэг байгаа һаа, мүнөө 4,5 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэглэнэ.

С. ТИХОНОВА,
Улаан-Үдын «Экран» заводой ахалагша экономист.

ҺАРААР УРИДШАЛХАБДИ

Республикымнай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо Буркоопсоюзай районууд хоорондын худалдаа наймаанай баазын коллектив арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, ажалдаа зарим амжалтануудые түйлаһан байна.

Манай баазын коллектив, жэшээлхэдэ, табан жэлэйнгээ түсэбые үнгэрэгшэ жэлэй сентябриин 5 болотоо сүм дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур хэдэн миллион түхэригэй эд бараа районуудта эльгээһэн юм.

Энэ жэлдэ КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, байгша оной түсэб болон дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудаа жэлэй эхинһээ урагшатайгаар дүүргэжэ эхилээ һэмди. Социалис уялгануудайнгаа ёһоор, КПСС-эй XXVI съездын нээгдэхэ үдэр болотор хоёр һарын түсэб дүүргэһэн байнабди. Энэ амжалтаяа арьбадхан, байгша онойнгоо нэгэдэхи кварталай түсэбые 120 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур ехэ эд бараа районуудта эльгээгээбди.

Бакалейнэ зүйлнүүдэй, барилгын материалнуудай, номуудай складуудай коллективүүд илангаяа һайнаар ажаллажа, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Манай баазын коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые нэгэ һараар урид дүүргэхэбди гэһэн социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байна.

К. ЦЫБИКОВА,
Буркоопсоюзай районууд хоорондын худалдаа наймаанай баазын директорэй орлогшо.

Ленинэй орденто Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой колесно цехэй роликүүдые хэдэг отделениндэ олон жэлэй туршада Яков Яковлевич Казаков хүдэлнэ. Ажалай ветеран ажал хэрэгтээ үнэн сэхээр хандадаг, харюусалгатайгаар хандадаг юм. Цехэйнгээ партийна организациин секретарь Я. Я. Казаков үйлэдбэриин хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Я. Я. Казаков техническэ хиналтын таһагай шалгагша М. Н. Мунгуреватай подшипнигуудые шалгажа байна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ КИЕВ ОШОХОЁО МОРДОБО

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев Киев ошохоёо майн 8-да Москваһаа мордобо. «1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түүхын Украинын гүрэнэй музей» гэһэн мемориальна комплексые нээлгэдэ зорюулагдаһан баяр ёһололдо тэрэ хабаадаха байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Д. Ф. Устинов, һайндэртэ Москвагай делегациие толгойлогшо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта тиишэ ошохоёо мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, А. А. Громыко, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, К. У. Черненко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд Г. С. Павлов, И. Г. Павловский, С. К. Цвигун, Г. К. Цинев, Н. А. Щелоков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат Ю. М. Чурбанов, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин референт Е. М. Самотейкин гэгшэд вокзал дээрэ нүхэр Л. И. Брежневые үдэшөө.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагшад — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд А. М. Александров, Г. Э. Цуканов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат А. И. Блатов мүн лэ Киев ошолсобо.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ УГТАЛГА

КИЕВ, майн 9. (ТАСС-ай тусхай корр.). Энэ үдэр—майн 9 Соведүүдэй ороной арадуудта хэтэдээ дурасхаалтай. Харин киевэйхидтэ мүнөөдэр бүришье баяр баясхалантай. Тэдэ Илалтын һайндэрые тэмдэглэнэ, хүндэтэ айлшан—Леонид Ильич Брежневые угтана. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Украинын ССР-эй ниислэл хотодо «1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түүхын Украинын гүрэнэй музей» гэһэн мемориальна комплексын нээлгэдэ зорюулагдаһан баяр ёһололдо хабаадахаяа ерэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Д. Ф. Устинов, энэ баяр ёһололдо Москвагай делегациие толгойлогшо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин ерэлсэбэ.

Киевскэ вокзал дээрэ Леонид Ильич Брежневые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий, Ленинградай делегациие толгойлогшо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. Романов, Украинын ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. Ф. Ватченко, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко хани халуунаар угтаба. Угтагшадай дунда Украинын ССР-эй бусад хүтэлбэрилэгшэд, партиин Киевскэ горкомой гэшүүд болон гэшүүдтэ кандидадууд, республикын партиин обкомуудай нэгэдэхи секретарьнар, сэрэгэй начальнигууд, дайнай ветерануудай, суута хүнүүд—Советскэ Союзай Геройнууд болон Социалис Ажалай Геройнууд байлсаа.

Угтагшадай дунда мүн лэ Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой Главна Политическэ управлениин начальник армиин генерал А. А. Епишев түрүүтэй СССР-эй Оборонын министерствын, Дайнай ветерануудай совет комитедэй, баатар-городуудай, Украинын областьнуудай делегацинууд мүн лэ байлсаба.

Нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта баяр ёһололдо хабаадалсахаяа КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретариин туһалагшад, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд А. М. Александров, Г. Э. Цуканов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат А. И. Блатов Киев ерэлсэбэ.

Вокзалай перрон дээрэ ажалай түрүүшүүл Леонид Ильичтэ дабһа, хилээмэ бариба.

Нүхэр Брежнев талмай дээрэ гараба. Киевэйхид үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар, үнэн зүрхэнэй амаршалгануудаар угтаа. Хүндэлэлэй караулай начальник рапорт үгэнэ.

Советскэ Союзай болон Украинын ССР-эй гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдэбэ.

Ябаган сэрэгшэд, летчигууд болон уһан сэрэгшэдэй—совет сэрэгшэдэй жагсаалай урдуур тэрэ гараа.

Олон тоото автомашинанууд Мемориальна комплекс тээшэ шэглэн зорибо. Үни урдыншье һаа, хэтэдээ залуу Киевэй проспект болон талмайнууд улаан тугууд, панно болон Украинын гоё һайхан угалзануудаар шэмэглэгдэнхэй. Үйлсэнүүдые хүндэлэн гэрнүүд дээгүүр «КПСС-тэ алдар соло!», «СССР-эй Конституци мандаха болтогой!», «СССР-эй шан зоригто Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!», «Бүхы юумэн хүнэй аша туһада, хүнэй нэрэ хүндэдэ!» гэһэн уряа лозунгнууд гоё һайханаар харагдана.

Октябриин революциин нэрэмжэтэ талмай дээрэ республикын уран һайханай түрүү коллективүүдэй нэгэдхэмэл хоор Совет Эсэгэ орондоо, ленинскэ партидаа, СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанда зорюулагдаһан дуунуудые гүйсэдхэнэ. Тэндэ машинанууд зогсобо. «Арсенал» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй фрезеровщигуудай бригадир П. И. Иванов республикын ажалшадай үмэнэһөө хүдэлмэришэн анги тушаа, бүхы совет арад тушаа саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргадагайнь түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай аша туһын тулада эсэшэ сусашагүй ажал ябуулгынь түлөө Леонид Ильич Брежневтэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэ.

Автомашинануудай дабшаһан бүхы замдань Киевэй хэдэн арбаад мянган ажалшад Леонид Ильич Брежневые хани халуунаар амаршалаа.

ТУҺАЛАМЖАЯА ҮРГЭДХЭНЭ

Ахын районой эмхи зургаанууд болон предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эндэхи лесхозой коллектив жэлһээ жэлдэ түрүүлэн гарадаг. Тус коллектив жэлэй эхинһээ абаһан эршээ һуладхангүй хүдэлжэ, һара бүриингөө түсэбтэ даабарие үлүүлэн дүүргэжэ байна.

Байгаалиин баялиг — ой тайгые сахин хамгаалха гол зорилгоһоо гадуур лесхозой хүдэлмэрилэгшэд модоной үрэһэ суглуулна, ондоошье даабаринуудые дүүргэнэ. Тиигэжэ һургуулинууд болон хүүгэдэй сад-яслида түлеэ залһыень, избӓосхо бэлдэжэ үгэнэ.

Лесхозой коллектив «Улаан-Аха», Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхозуудай шефүүд байһан тула нийтын малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ, түл абалгада, хабарай тарилгада ходо туһаламжа үзүүлжэ байдаг юм.

Арбадахи табан жэлэй ажалай дүнгүүдээр шалгарһан Мэлс Доржиевич Ивановто «Районой эрхим лесничий» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатай дүүргэхын тула оролдосо ехэтэйгээр хүдэлнэ.

Ц. ЦЫБДЕНОВ.

МАЛ АЖАЛ — эдсо шухала һалбари

ЭХЭ, ЭСЭГЫН ҺУРГААЛААР

ЭБХЭР табан жэлэй саана Таня заатагүй һаалишан губ гэжэ ехэшье һанаабаа. Найман класс дүүргэжэ байхадаа тэрэ эжынгээ, эгэшэнэрэйнгээ хүдэлдэг фермэдэ ходо ерэжэ, үнеэ һаалсадаг, хамһалсадаг һэн юм. Тиигээдшье улаан айлай үхибүүд томохон болонходоо эхэ, эсэгэдээ туһалсаха, дүүнэрээ үргэлхэмэр нэгэ ажал хэжэ, бүлынгөө мүнгэ зөөридэ багашье һаа хубита оруулха зоритой байдаг губ даа. Лысогорскын һаалиин комплексые даагша Николай Софронович Фомин басаганай тухай уулзаад, иигэжэ хэлэбэ:

— Матрена Максимовна, тана бүлэдэ нэгэ бүлэг үнеэ хүлгэжэ үгөө һаамнай Гансал наһаар залуу байна. Тэзд та өөрөө, баһа Валентина Антонида хоёр туһалалсана бээзт. Һайнаш амин зон ха юмта.

Таня һэм, туршаад үзэг ... хаһаа хүн муудаа гэхэгүй. Хүдэлэг, — гэбэ.

Тиигэжэ нэгэ үедэ энэ фермэ дээрэ дүрбэн Бурлаковануд һаалишадаар хүдэлдэг болоод байба. Тэдэнэй аха заханьь — эхэнь Матрена Максимовна һаалишанаар олон жэлдэ таһалгаряагүй хүдэлөөд, бүри наһатай боложо, пенсидэ гаратараа ажаллаа. Үшөө гурбан басагадаа һаалишанай мэргэжэлдэ һургаа бшуу. Матрена, Семен Бурлаковтан арбан үхибүүдые хүмүүжүүлэн, хүн болгожо байһан үнэр баян айлайхи юм. Эдэ хоёр түрэл ажахыдаа бүхы наһаараа үнэн сэхээр хүдэлөө. Илангаяа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай, мүн тэрэнэй удаадахи хүнгэн бэшэ жэлнүүдтэ одоошье үлдэхэ, даарахые үзэһэн, хүдэлмэриин хүндые бэедээ даажа гараһан зон гээшэ.

Тиимэл хадаа тэдэнэр хилээмэнэй зүһэмэг бүхэн, үмдэхэ хубсаһа хунар, бүхы юумэн миинтээр олдодоггүй юм гэжэ хүбүүд, басагадтаа зүбөөр ойлгуулдаг байна бшуу. Түрэл совхоздоо ажал хэжэ, олоной хэрэгэй түлөө оролдожо ябаһан хүн заяандаашье хохидохогүй. Түрэһэн, тэнжээһэн газар дайдаяа, зон нүхэдөө, хүршэ хүмөөгөө хүндэлжэ ябагты гэжэ үхибүүдтэ заадаг заншалтай.

Бурлаковтан баян дэлгэр байдалтай һуудаг айлайхи. Эхэ эсэгэ хоёрынь аргаа ядахадаа үхибүүдээ багаһаань хойшо хоолойгоо тэжээхыень ажалда ябуулаа бэшэ. «Ажал гээшэ хүниие хүмүүжүүлдэг юм. Хүнгэн, хүндэ, сэбэр, муухай хүдэлмэри гэжэ бү илгаруулагты», — гэжэ тэдэ үхибүүдээ һургадаг. Бүхы наһаараа өөһэдымнай хүшэр хүндэ хүдэлмэри хэһэн хүрөө. Үхибүүднай малай шэбхэ шабааһанаар зууража бү зобог, хаанашье һаа, юрэдөөл, хүнгэн ажалда — наймаалагшаар, тогоошоноорше хүдэлэг гэжэ, зарим зондол хүбүүд, басагадаа ондоо тээшэнь ябуулхые хээзээдэшье оролдодоггүй.

Анхан Татьяна Бурлаковагай фермэдэ хүдэлжэ эхилхэдэ, тэрэ иимэ түргэн бэрхэ һаалишан болохо, эхэ, эгэшэнэрэйнгээ алдар сууе ахижа гараха гэжэ хэн мэдэхэ бэлэй. Түрүүшээр хүл хүнгэтэй, хүүн зантай, энеэдэ, зугаада дуратай юрын лэ басагахан байһан юм. Үнеэдээ түргэхэн һаажархёод, үетэнөөрөө клуб тээшэ гүйлдэхэ, шэнэ кинофильм хараха, хатар наада эмхидхэхэ баһал дуратай һааб даа. Гэбэшье тэрэ ажал хэжэ ороходоо тад ондоо болодог, нэгэл нэтэрүүхэн, хэһэн юумэеэ хүсэндэнь хүргөөгүйдөө болидоггүй зантай гэжэ бүри тииихэдэ нүхэдынь ажагладаг бэлэй.

Энэ басаганай фермэдэ һаалишан боложо ерэһэнһээнь хойшо эгээл табан жэлһээ үлүүтэй саг үнгэрөөдхибэ. Мүнөө Татьяна Бурлакова һаял хори наһа хүрэжэ ябабашье, коллектив соогоо эгээл хүндэтэй, дүршэл шадабари ехэтэй, олондо жэшээ харуулжа ябадаг һаалишадай нэгэн болонхой. Тэрэншье ехэ гайхалгүй. Наһаар залууханшье һаа энэ басаган эдэ жэлнүүдтэ олон юумэ түйлажа, ажабайдалай горитойхон дабаануудые гаталжа шадаа. Зай тоолоё. Совхоз соогоо эгээн түрүүлэн арбадахи табан жэлдэ һү һааха хубиингаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Тиихэдэ нёдондо даажа байһан бүхы 24 үнеэдэйнгээ тус бүриһөө дунда зэргээр 2476 килограмм һү һаажа, районой эрхим һаалишадай зэргэдэ гараа. Энэ үе соо ажалһаа һамшангүй үдэшын һургуулида һуража, арбан нэгэн класс дүүргээд, болбосоролой аттестат абаа. Нютагайнь зон тэрэниие районой Соведэй арадай депутадаар һунгаа бэлэй. Тэрэшэлэн районой комсомолой комитедэй гэшүүн байха юм.

Энэмнай нэгэ хүнэй ажабайдалда бага бэшэл даа. Тэрэнэй урда үшөө ехэ алдарта һайхан хэрэгүүд, үргэн арюун харгы, баяр жаргал, толотомо амжалтанууд угтажа байна бшуу. Түрүүн найман класс дүүргээд, хүдөө ажахын техникумдэ орожо һураха гэһэн хүсэл тэрээндэ байһан юм. Мүнөө дунда һургуули дүүргээд байхадаа, институтда заочноор орожо һураха хүсэл тэрэнэй һанаа сэдьхэлыень эзэлдэг болонхой. Басаган зориһондоо заабол хүрэхэ гэжэ гүйсэд этигэгдэнэ. Наһан залуу, зориг эрмэлзэл түгэс, гэр бүлэдөө амгалан һайн, бүхы совет зоной ажабайдалай энхэ тайбан, баян дэлгэр байхадал хүнэй хүсэһэн ямаршье юумэн бэелүүлэгдэхэ байна ха юм.

Имэл болонхой даа мүнөө үеын юрын һаалишан. Лысогорскын һаалиин комплексдо Татьяна Бурлаковаһаа гадна, Ольга Новикова, Оксана Палеева, Наташа Потапова гэгшэд 8-10 класс дүүргэһэнэй һүүлдэ һаалишадаар хүдэлнэд.

— Мүнөөнэй фермэдэ эрдэм һургуулитай, залуушуулай хүдэлхэдэ таатай болонхой гээшэ. Урдань эндэхи заахан фермэдэ долоо-найман һаалишад тус тустаа 15 — 20 үнеэ гараар һаажа байгша һэмди. Харин мүнөө Лысогорскын һаалиин комплексдо аяар 400 гаран үнеэд байлгагдадаг. Һаалишан бүхэн 24—25 үнеэ һаана губ даа. Иигээд хүн бүхэн 40—50 хүрэтэр үнеэдые даагаад һаадаг болохо юм гэлсэгшэ. Бүхы ажалынь оньһон машинаар хэгдэнэ ха юм, — гэжэ Танин эжы, үнинэй һаалишан Матрена Максимовна хөөрэнэ.

Үбэлжэлгын эгээл түлэг дунда эндэ ябахадамнай, комплексдо үнеэд һая тугаллажа, һү һаалинь үдэрһөө үдэртэ дээшэлжэ байгаа һэн. Тэрэ үедэ һаамхай үнеэн бүридэ үдэрэй 3 килограмм үйрүүлһэн таряа бурдууг болгожо, мүн 20 килограмм силос, 4—4 килограмм үбһэ, һолоомо хэршэжэ холёод, эдюулжэ байгаа.

— Энэ жэлдэ малай эдихэ тэжээл манайда яһала элбэг. Үнеэн бүхэндэ үдэрэй 9,4 тэжээлэй единицын хэмжээнэй хоол хүртэнэ гээшэ. Тиигэжэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 7 килограмм һү һаанабди. Манай түрүү һаалишад Ольга Доронина, Любовь Жданова, Татьяна Бурлакова, Екатерина Мартынова гэгшэд үнеэн бүриһөө үдэрэй 8,5—10 килограмм һү һаана. Иигээд март, апрель соо үнеэд олоор тугаллаха юм. Тиихэдэ һүншье хараа байса нэмэхэ даа, — гэжэ комплексые даагша Н. С. Фомин хөөрөө бэлэй.

Һаяшаг «Юбилейный» совхозой конторо хонходожо, ажахын парткомой секретарь Б-Н. С. Цыдыповтэй хөөрэлдэхэдөө, һүнэй хэр һаагдажа байһан, социалис мүрысөөндэ хэн һаалишанай эрхимлэжэ ябаһан тухай һонирхоо һэмди.

— Бүхы дээрээ һү һаали һанаһандамнай үшөөл хүрэнэгүй. Гэбэшье һаядаа комплекснуудта үнеэдэй һү шэмэ яһала дээшэлжэ байна. Хэрбээ мартда үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 182 килограмм һүн һаагдаа һаа, апрельдэ тэрэнь 195 килограммда хүрөө. Бүхы 35 һаалишадай хахадһаа һурагүй олониинь апрельдэ үнеэн бүриһөө 200 килограммһаа дээшэ һү абаа. Түрүүшүүл О. Доронина, Л. Жданова, Г. Воробьева гэгшэд үнеэн бүриһөө тус тустаа 275—328 килограмм хүрэтэр һү һаагаа, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

— Жэлэй эхинһээ хойшо хэн һаалишан эгээл ехэ һү үнеэн бүриһөө һаагааб?

— Даб дээрэ Ольга Доронина үнеэн бүриһөө 900 үлүүтэй килограмм һаагаад, мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябанхай. Татьяна Бурлакова, Любовь Жданова гэгшэд тэрээнһээ ехэ холо гээгдээгүй. Юрэдөөл, эсэстээ эдэнэй хэнэйньшье түрүүлжэ гарахань мэдэгдэнэгүй. Татьяна энэ жэлдэшье түрүү зэргэеэ алдахагүй, үнеэн бүриһөө 2400 килограммһаа дээшэ һү һаахӓб гэжэ абаһан уялгаяа дүүргэхэл байха даа, —гэжэ Бальжи-Нима Санжиевич найдангяар хэлээ һэн.

М. НАМЖИЛОВ.

Ярууны район.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ХҮГЖЭЛТЫМНАЙ ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ баталагдаһан 1981—1985 онуудта ороной экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд дотор нниитын эдеэ хоолые хүгжөөхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаһан байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет худалдаа наймаан болон нниитын эдеэ хоолые хүгжөөхэ асуудалаар хэдэ хэдэн тогтоолнуудые баталан абаһан юм. Эдэ тогтоолнуудые бодото дээрэнь бэелүүлэн, республикымнай нниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэд зарим тэды амжалтануудые түйлаа. Үнгэрһэн табан жэлэй түсэб 101,9 процент дүүргэгдэжэ, түсэбһөө гадуур 6,7 миллион түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүд худалдагдаа. Тиигэжэ нниитын эдеэ хоолой хүгжэлтэ жэл бүри 4,8 процентээр ургажа байгаа.

Тиихэдэ нниитын эдеэ хоолой предприятинуудай коллективүүд байгша онойнгоо нэгэдэхи кварталай түсэб 102,1 процент дүүргээ гэхэ гү, али 200 мянган түхэригөөр түсэбөө үлүүлээ. Тэрэшэлэн тэдэнэр өөрынгөө продукци үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбөө мүн лэ үлүүлһэн байна. Тиихэдэ Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай столово, «Бурятгеология» нэгэдэлэй ОРС продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ һайнаар хүдэлжэ гараһан Ципиканай продснабай, «Бурводстройн» ОРС-ын, «Баргажан» ресторанай, БАМ-ай УРС-ын коллективүүд үнгэрэгшэ жэлэй октябрь һарада табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн байна. Тиихэдэ нниитын эдеэ хоолой Каменска конторо, ой модоной промышленностиин УРС-ын, Улаан-Үдэ станциин ресторанай, Гусиноозерскын ОРС-ын болон бусад коллективүүд 1980 оной ноябриин 15 болотор түсэбүүдээ дүүргэһэн байгаа.

Нниитын эдеэ хоолые комплекснээр оньһожоруулха тухай 1981—1985 онуудта бэелүүлхэ программа зохёон табиһан байнабди. Тэрэ комплексно программын ёһоор, нниитын эдеэ хоолой предприятинуудые хүтэлбэрилгые нарижуулха, тэдэниие тусхай шэглэлтэй болгохо, оньһожоруулгын хэмжээе дээшэлүүлхэ, индустриальна аргаар эдеэ хоол бэлдэхэ гэхэ мэтэ зүйлнүүд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ ёһотой байна. Энэ түсэбөө бэелүүлжэ шадабал, доторой нөөсэ арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэн, хүн зониие хангалгын шанар һайжаруулха арга олдохо байна бшуу. Тэрэшэлэн Улаан-Үдэдэхи Буркоопсоюзай, «Бурводстройн» ОРС-ын, ВСУРП-ай ОРС-ын хэдэ хэдэн столовонуудые республикын нниитын эдеэ хоолой управлениин мэдэлдэ оруулха гэжэ хэлсэгдээ. Улаан-Үдын столовонуудай нэгэдэхи ба хоёрдохи трестнүүдэй үндэһэ һуури дээрэ нниитын эдеэ хоолой городской нэгэдэл бии болгохоор хараалнабди.

Гэхэтэй хамта Хяагта хотодохи Буркоопсоюзай мэдэлэй столово, Наушки станцидахи ресторан Хяагтын эдеэ хоолой конторын мэдэлдэ оруулагдаха ёһотой. Тэрэшэлэн Сэлэнгэ станциин түмэр замай ресторанай буфет Сэлэнгын нниитын эдеэ хоолой конторододо, Галуута-Нуурай станциин буфет «НОД-3» гээшын ОРС-до дамжуулан үгтэхэ юм. Тиигэжэ нниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха, тодорхойлон хэлэбэл, столовонууд, ресторанууд болон буфедүүдые нэгэ ээзтэй болгохо хүсэлэнтэйбди.

Нниитын эдеэ хоолой материально-техническэ үндэһэ һууриие бэхижүүлхэ талаар нилээд ехэ юумэн хэгдээ. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада шэнэ 157 предприяти ашаглалгада оруулагдаһан байна. Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай, Гусиноозерскын ГРЭС-эй, ЛВРЗ-гэй, Сэлэнгын ЦКК-гай, лесотехникумэй болон бусад томо томо столовонууд энэ тоодо оролсоно. Тиихэдэ һургуулинуудай дэргэдэ олон столовонууд нээгдээ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ нниитын эдеэ хоолые хүгжөөлгэдэ олон миллион түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдана. Холодильник болон бусад түхеэрэлгэнүүдые тодхолгодо 1,5 миллион түхэриг гаргашалагдаха юм.

Энэ хугасаа соо 17 предприяти капитальна заһабарилгада оруулагдаха ёһотой. Улаан-Үдэ, Гусиноозерск, Хяагта городуудта илангаяа олон столово ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдана.

Нниитын эдеэ хоолой предприятинуудай тоонуудые олошоруулхаһаа гадна, 2000 тонно огородой эдеэ хадагалха склад, 100 дүрбэлжэн метр талмайтай эдеэ хоол буйлуулха цех, 1250 дүрбэлжэн метр талмайтай бусад түхеэрэлгэнүүд баригдаха юм. Бүхыдөө 1 миллион шахуу түхэриг мүнгэн эдэ барилганuудта гаргашалагдахань.

Улаан-Үдын Первомайска үйлсын столовын, «Сэлэнгэ» ресторанай, авиазаводой 8-дахи, мүн 13-дахи столовын байшангууд ойрын жэлнүүдтэ һэлбэн шэнэлэгдэхээр, үргэдхэгдэхөөр түсэблэгдэнэ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ нниитын эдеэ хоолой 17 предприяти капитальна заһабарилгада оруулагдахань. Тэдэнэй тоодо Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй столово, 20-дохи, 29-дэхи столовонууд оролсоно.

Ойрын табан жэлэй туршада санитарна болон мүнөө үеын бусад эрилтэнүүдтэ харюусахаяа болиһон 10 столово хаагдаха ёһотой. «Бурятферммаш» заводой, хэлхэе холбооной управлениин, багшанарай институдай столовонуудта энэ сэхэ хабаатай. Бүхыдөө республика доторнай нниитын эдеэ хоолой 44 предприяти капитальна заһабарилгада орохо, шэнэдхэн заһабарилагдаха зэргэтэй. Энэ хэрэгтэ 1 миллион 152 мянган түхэриг мүнгэн гаргашалагдаха байна.

Столовонууд болон эдеэ хоолой бусадшье предприятинуудые шэнэдхэн заһабарилхада ехэ мүнгэ зөөри алмагдадаг. Жэшээлхэдэ, авиазаводой столовын фабрика-кухниие шэнэдхэн заһабарилгада 70 мянган түхэриг гаргашалагдаха зэргэтэй. Зүгөөр иимэ шэнэ предприяти баряа хада 250—300 мянган түхэриг хэрэгтэй болохо бшуу.

Энэ табан жэлэй туршада хүн зоной хооллодог предприятинууд 7319 һууринуудаар олошорхо — тэдэнэй 4430 һуури Улаан-Үдэдэ, 1390 — Гусиноозерскдо, 100 — Хяагта болон Бабушкин хотонуудта хүртэхэ.

Полуфабрикадуудые хүн зондо ехээр худалдадаг болохо асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулагдажа байдаг. Эдэ зүйлнүүд нниитын эдеэ хоолой, промышленностиин предприятинуудта гол түлэб бэлдэгдэдэг. Бэлэн продукцяар хүн зониие хангаха хэрэг үргэнөөр дэлгэрүүлхын тула тэдэнэр оролдоно гээшэ. Мүнөө дээрээ 53 предприяти мяханай зүйлөөр, 49 предприяти загаһанай зүйлөөр, 51 предприяти хартаабхаар хангана.

Захил хэдэг столнууд, продукци худалдаха выставкэнүүд, кулинарна магазинууд болон таһагууд энэ талаар нилээд ехэ үүргэ дүүргэнэ. 1975 онтой сасуулбал, полуфабрикадуудые худалдалга 1,6 дахин ургаа. Торт болон пирожнонуудые гаргалга энэ хугасаа соо мүн лэ 1,6 дахин дээшэлһэн байна. Жэшээлхэдэ, ганса 1980 ондо 380 тонно иимэ амтатай эдеэн бэлдэгдэһэн юм.

Бэлдэгдэһэн продукциин шанар һайжаруулха асуудалда үнгэрһэн табан жэлэй туршада саг үргэлжын анхарал хандуулагдажа байгаа. Тогоошод болон кондитернүүдэй мэргэжэл шадабари дээшэлээ. «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө конкурснууд жэл бүри үнгэрэгдэнэ.

Кулинарна соведүүд, кулинарна мэргэжэлэй һургуулинууд, технологическа конференцинүүд, национальна кухниин үдэрнүүд эдеэ хоолой шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һайнаар нүлөөлнэ.

Кадрнуудые бэлдэхэ асуудалнуудые шиидхэхын тула шухала хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ. Энэ табан жэлдэ 550 тогоошон мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ, Ленинград болон Киевтэ 50 хүн һураха, һурган хүмүүжүүлэгшэдэй слёт үнгэргэхэ, тэдэнэй түрүү дүй дүршэлые тараан дэлгэрүүлхэ гэхэ мэтэ хэмжээнүүд хараалагданхай. Табан жэл соо тэрэзэнһээ гадуур 5 мастер-тогоошоние, 2 кондитерые бэлдэжэ гаргахабди. Кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ энэ хугасаа соо 1 миллион шахуу түхэриг һомологдохо юм.

Гэхэтэй хамта ажалшадые эдеэ хоолоор хангалгын хэмжээн мүнөөнэй эрилтэнүүдтэ үшөө харюусанагүй. Хүн зониие диетэ эдеэгээр, барилгашад болон модо бэлдхэгшэдые халуун эдеэгээр хангаха тушаа асуудал һайнаар шиидхэгдэнэгүй. Столовонуудта заримдаа муу шанартай эдеэн бэлдэгдэнэ, худалдаа наймаанай гурим эбдэгдэнэ.

Кадрнуудаар дуталдадаг байбашье, хүн зониие эдеэ хоолоор һайнаар хангахын тула саашадаа бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатайбди. Эдеэ хоолой предприятинуудта хүдэлмэриие олониитын хүсөөр хинаха хэрэг хангалтагүйгөөр табигданхай, олон ресторан, столово болон кафенүүдтэ шанар шалгадаг комиссинууд муугаар хүдэлнэ, кадрнуудые хүбаарилан табиха хэрэгтэ алдуунууд гаргагдана, гүрэнэй зөөри үрихэ, үбэршэлхэ ябадалтай тэмсэл үшөөл һулаар ябуулагдана гээд мэдэрхэ ёһотойбди.

Республика дотороо нниитын эдеэ хоолой тусхай предприятинуудые олошоруулха зорилго табигдана. Кафе, павильон, киоскнуудай тоое олон болгохо шухала. Ойрын жэлнүүдтэ тусхай тиимэ 7 предприяти байгуулха хүсэлтэйбди.

Нниитын эдеэ хоолой предприятинуудые тусхай шэглэлтэйгээр хүдэлгэдэг болохо асуудалда горитой анхарал хандуулагдана. Республикымнай худалдаа наймаанай нютаг нютагай эмхинүүдтэ 18 тусхай предприяти бии. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ үшөө 7 предприяти нээгдэхэ ёһотой. Блины, бууза, пирожки бэлдэдэг тусхай цехүүд энэ тоодо оролсоно.

Нниитын эдеэ хоолой предприятинуудта оньһожоруулга нэбтэрүүлгэ жэл бүри 15 процентээр дээшэлжэ байгаа.

1981 оной эхэөр 4250 янзын худалдаа наймаанай-технологическа түхеэрэлгэ бии байгаа. Худалдаа наймаанай техникэ абаха табан жэлэй түсэб дүүргэгдэбэгүй. Нютаг нютагуудта худалдаа наймаанай техникэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, алмалта, арьбалалта хэхэ, техническэ хангалгые һайжаруулха гээшэ шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Энэ табан жэлдэ технологическа 2807 түхеэрэлгэ, олон холодильник тодхохоор хараалнабди. Столовонуудай амһартануудые угаадаг түхеэрэлгэнүүдээр хангалга мүнөө оройдоо 10 процент болоно. Манай управлениидэ амһарта угаадаг үшөө 50 түхеэрэлгэ асарагдаха юм. Тэдэниие һайнаар хүдэлгэхэ шухала. Удаадахи табан жэлэй туршада оньһон түхеэрэлгэнүүдые нниитын эдеэ хоолой предприятинуудта ашаглалгые 25—30 процентээр дээшэлүүлхэ ёһотойбди.

Нниитын эдеэ хоолой предприятинуудые хүн зониие хангахада таатай зохид байхаар хүдэлгэхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ манай һалбариин зарим хүдэлмэрилэгшэд 2 үдэр ажаллаад, хоёр үдэр амардаг байна. Энэнь тон буруу. Бидэ саашадаа хүдэлмэришэдөө неделидээ 5 үдэр хүдэлгэхэ хэмжээнүүдые абажа үргэлжэлүүлхэбди.

Хүдэлмэришэдэйнгөө һайнаар ажаллаха, амарха, хүдэлмэридэ аюулгүй байдал хангаха талаар үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада шухала хэмжээнүүд абтаа. Энээнэй ашаар 1100 хүдэлмэрилэгшэдэй ажаллаха эрхэ байдал һайжараа.

Нниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд амжалта түйлахын тула зохёохы ёһоор ажалдаа хандаха, коллективүүд соогоо хүн бүхэнэй һайнаар ажаллаха таарууу зохид эрхэ байдал хангаха, хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхын тула оролдохо, эрдэм наукада үндэһэлэн, ажалаа эрхилхэ уялгатай. Эдэ бүгэдэ манай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй шухала зорилго болоно.

А. АЛЕКСЕЕВ,
республикын нниитын эдеэ хоолой управлениин начальник.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЬАА

ГЭР БАЙРЫН-КОММУНАЛЬНА АЖАХЫН ПРЕДПРИЯТИ БОЛОН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арбадахи табан жэлэй даабаринуудые, абаһан социалис[тическэ] уялгануудаа дүүргэхэдээ түйлаһан амжалтануудайн[ь] түлөө **шагнаха:**

Буряадай АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Даржаев Иринчин Дармаевичые — Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо.

Корытов Арсентий Никитовичые — водопроводно-канализационно ажахын Улаан-Үдын үйлэдбэриин уп[равлениин] слесарь.

Маврин Алексей Але[к]сандровичые — «Бурятрем[строй]» нэгэдэлэй заһабарилга-барилгын 1-дэхи управлениин модошо дархашуула[й] бригадир.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Бизюкин Николай Игнатьевичые — Буряадай АССР-эй гэр байрын-коммунальна ажахын министр.

Кунгуров Николай Григорьевичые — «Бурятремстрой» нэгэдэлэй барилга-оньһожоруулгын управлениин экскаваторай машинист.

Хабалов Сергей Михайловичые — Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Батурин Дмитрий Ксенофонтовичые — «Бурятремстрой» нэгэдэлэй заһабарилга-барилгын 2-дохи управлениин штукатур-малярнуудай бригадир.

Данилина Зинаида Михайловнае — арадай депутадуудай Октябрьска районно Соведэй гүйсэдкомой секретарь.

Жданов Леонид Александровичые — Буряадай АССР-эй гэр байрын-коммунальна ажахын министрэй орлогш[о].

Стогов Петр Васильевич[ые] — Улаан-Үдэ городой г[эр] байрын управлениин г[эр] байрын 5-дахи управлен[иин] слесарь-сантехник.

Якимов Дмитрий Мифод[ь]вичые — «Бурятремстро[й]» нэгэдэлэй Зэдын заһабари[лга]-барилгын участогай [на]чальник.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН II ШАТЫН ОРДЕНООР

Чумаков Владимир Иннокентьевичые — «Бурятком[мунэнерго]» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй электрос[лесарь].

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНОО[Р]

Гриф Леонтий Нахимовичые — Улаан-Үдын коммунальна ажахын управлениин автотранспортна тусхай а[жа]хын автомобилиин жолоош[он].

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Балдакова Августа Ивановнае — «Бурятремстрой» нэгэдэлэй Кабанскын заһабарилга-барилгын участогай мастер.

Зеленкина Матрена Гавриловнае — Улаан-Үдын городой гэр байрын управлениин гэр байрын 6-дахи управлениин бригадир.

Игумнова Зинаида Андреевнае — «Бурятремстрой» нэгэдэлэй Хяагтын заһабарилга-барилгын участогай штукатур-маляр.

Кинева Вера Васильевнае — Улаан-Үдын баниин-прачечна нэгэдэлэй мастер.

Онтоев Николай Бахру[...]вичые — «Бурятком[мунэнер]го» гэжэ үйлэдбэриин нэ[гэ]дэлэй оперативно-диспе[т]черскэ албанай начальн[ик].

Петров Степан Нестеро[ви]чые — гэр байрын-ком[му]нальна ажахын Прибайкал[ь]ска үйлэдбэриин управлени[ин] начальник.

Цыбикова Ольга Ханд[а]новнае — Улаан-Үдын го[сти]ницануудай «Байкал» нэ[гэ]дэлэй горничнонуудай бр[и]гадир.

Шитин Иван Давыдови[чые] — «Буряткоммунэнерго» [гэ]жэ үйлэдбэриин нэгэд[элэй] электромонтёр.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Баляева Любовь Захаровнае — трамвайн жолоошон, Улаан-Үдэ город.

Гунько Екатерина Константиновнае — Улаан-Үдын коммунальна ажахын управлениин харгы заһабарилга-барилгын участогай бригадир.

Иванова Галина Михайловнае — главна архитекторэй управлениин үйлэдбэриин бүлэгэй начальник, Улаан-Үдэ город.

Климочкина Валентина Васильевнае — Улаан-Үдын ногооруулгын управлениин мастер.

Коноваленко Николай Дмитриевичые — «Бурятремстрой» нэгэдэлэй Хэжэнгын заһабарилга-бари[лгын] участогай модошо дархан.

Мошкина Нина Афан[ась]евнае — Хориин оньһ[ожо]руулагдамал прачечный[н] саһа угаагша.

Мурзин Виктор Ми[хай]ловичые — «Буряткомм[ун]энерго» гэжэ үйлэдбэр[иин] нэгэдэлэй электромонтёр.

Петерсон Ирина Ми[хай]ловнае — Улаан-Үдын [гэр] байрын городской упра[вле]ниин гэр байрын 1-дэхи [уп]равлениин дворник.

Седнина Екатерина [...]китичнае — Загарайн он[ьһо]жоруулагдамал праче[чный] хубсаһа угаагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиу[мэй] Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕ[В].
СССР-эй Верховно Соведэй Президиу[мэй] Секретарь М. ГЕОРГАД[З]Е.

Москва, Кремль.
1981 оной апрелиин 15.

МҮХЭДЭГГҮЙ ЗОРИГ

Зураглал

ХАБАРАЙ наран дулааханаар шаража, һайса дэбтэрээ уһалагдаһан газар үлэмэдэг уурал бааян, холуур миралзан зэрэлгээтэжэ харагдана. Нойтон газар наранда халахадаа, ногоониинь өөдэнь татаһандал түргэн гараха гэхээр, нуга сабшалангай үнгэ шарай үдэрһөө үдэртэ хубилна.

Доржо Базарович хүрзынгөө эшэ тулаад, ойро зуура амарха хоорондоо, нэлэнхы үргэн сабшалангаа эзэн нюдөөр хаймадан харана, бодолгото болон зогсоно. Жааханһаа хойшо наадажа, өөдөө болоһон газар нютагынь. Этээл хорёод жэлдэ энэ сабшалангые хабар, зун бүхэндэ уһалжа, шатама халуун, ган гасуур жэлдэшье үбһэ ногооной үндэр баян ургаса ургуулдаг газарынь.

Эгээл тэбхэр 40 жэлэй саана зун сэрэгэй уялгата албанһаа ерээд, эндэ үбһэ сабшажа байтарнь, гитлеровскэ фашистнууд манай Эхэ орондо дээрмэшэн муухайгаар добтолон оробо, дайн эхилбэ гэһэн һүрөөтэй үгэнүүдые дуулаһанаа, уданшьегүй үетэн нүхэдөөрөө, нютагайнгаа эрэшүүлээр Эхэ ороноо хамгаалхаяа мордоһоноо Доржо Базарович мүнөө элихэн һанана.

Түрүүн Алас-Дурна зүгтэ сэрэгэй һургуули гараад, 1943 ондо Курска дүхэриг шадар болоһон ехэ байлдаанда хабаадалсаһанаа баһал һанаанда оруулаадхина. Хоёр тээһээ тоогүй олон томо үхэр буунуудай буудалдаан, булад хуягта танкнуудай урда урдаа сэхэ «еборолдоон» болоошье һаань, байлдаанай хуби заяан ябаган сэрэгүүдэй хабаадалгагүйгөөр шиидхэгдэдэггүй ха юм даа. Пулемётчик Доржо Ракшаев тэндэ баатарлигаар тулалдажа, түрүүшынгээ дайшалхы шагнал — Алдар Солын гурбадахи шатын орден абаа, тэндэ баһал түрүүшынхёо шархатаа.

Тэрэ байлдаанай һүүлдэ Хүрбын хүбүүн совет олохон городуудые фашис нохосуудһаа сүлөөлэлсөө, пулемёдоороо олохон дайсадые хүлһөөнь буулгаһан байна. Пулемёдоор буудалгагүйгөөр нэгэшье добтолго болодоггүй ааб даа.

— Заримдаа буугай сэмгэн халажа, улаан болошоно гээшэ гү гэхээр байгша һэн, — гэжэ тэрэ мүнөө хөөрэдэг.

Доржо Базаровичай ябалсаһан сэрэгэй часть Украиные, Белоруссиие, Прибалтикые дайсанһаа сүлөөлэлгын шанга байлдаануудта хабаадаа юм. Тэндэ хоёрдохёо шархатаад, госпитальдо эмшэлүүлжэ байхадаа, өөрөө һонирхожо, миномёдой бүхы оньһые шудалаа. Шархынгаа эдэгэхэдэ дахин дайнда оролсоходоо, ефрейтор Ракшаев миномётчик болобо.

— Бэрхэш, Доржо, мэргэжэлдээ залуушуулые һургахаш. Мандаш мүнөө пулемётчик, миномётчигууд аргагүй хэрэгтэй гээшэ, — гэжэ командирынь магтаа һэн.

Удангүй Кенигсберг хото шадар болоһон нэгэ тулалдаанда тэрэ гурбадахяа шархатаба. Дайнда нүхэсэһэн Ахмед гэжэ татар яһанай хүн тэрэниие буудалдаанай боложо байһан газарһаа нюрган дээрээ үргэлэн, ара тала руу абаашаха баатай болоо.

— Задардаг һомон хүлэйм гуя руу оршоһон байгаа. Нүхэрни намайе нюрган дээрээ хээд, хахад модо тухай мүлхижэ ябаба. Буугай һомон, тэһэрһэн снарядай түгдэрхэй дээгүүрнай шууяжал, эшхэржэл байна. Энэ үедэ гэнтэ нүгөө элүүр хүл руумни айхабтараар халуу урьяшаба. Һомон үбдэгыемнай дайраад гараһан байгаа. Нилээд холохон ошоод ябатараа, нүхэрни һалд унашаба. Тэрэниие дайсанай һомон үхэл газар руунь тудажархиһан байгаа. — гэжэ хэлээд, Доржо Базарович нюдэнһөө нюлмаса дуһаан, дуугай болошоно.

— Дайн гээшэмнай муухайл юумэ даа. Хайран нүхэдөө алдахаш. Өөрыешни ямаршье сагта һомон дайража болохо, алхам бүхэндэ аюул тохёолдожо болохо байгаа ха юм, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Һүүлшынгээ байлдаанай түлөө нүхэр Ракшаев Улаан Одоной орденоор шагнагдаа. Госпитальдо эмшэлүүлжэ байхадань, Илалтын үдэр одоолшье хүрэжэ ерээ бэлэй.

Нара һалхинда хүрилһэн хүдэр шарайтай, намарай мүнгэн хюрууда даруулһандал сайбар болоһон толгойтой, баруун хүлөөрөө бага дохолон татаад ябадаг үбгэжөөл урдамнай байна. Набтаршаг аад, үргэн мүртэй бэеынь, баржагар гарнуудыень харахадаа, анхандаа нилээд хүдэр хүбүүн ябаа хаш гэжэ мэдэхээр. Мүнөөшье сэрэгшын түхэлые тэрэ ехэ алдаагүй.

Доржо Базарович ажахыдаа таряан ажалай бригадын бригадираар хүдэлөө, удаань үхэр малшье харууһалаа. Пенсидэ гараад, өөрынгөө һайн дураар сабшалан уһалжа ябана бшуу. Олохон жэлдэ эндэхи Доодо-Нугын сабшалан дээрэ хүдэлжэ байдаг. Ямаршье гандуу уларилтай жэлдэ тэрэнэй даадаг сабшалангайнь ургаса гектарай 23—25 центнерһээ доошо ородоггүй. Эрхим ажалайнгаа түлөө тэрэ Октябриин Революциин орденоор, хэдэн медальнуудаар шагнагданхай.

— Доржо Базарович шэнги нимэл хүнүүд манай омогорхол гээшэ. Эдэмнай залуушуулда ёһотой һайн һайхан жэшээ харуулжа, ажалайнгаа баян дүй дүршэлые дамжуулжа ябадаг. Залуу үетэниие Эхэ орондоо, газар нютагтаа дуратайгаар хүмүүжүүлдэг хүнүүд ха юм, — гэжэ Хүрбын совхозой парткомой секретарь А. И. Меролдоев хөөрэнэ.

Орон нютагаа дайсадһаа эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалаад, мүнөө олон жэлдэ газар дээрэ элбэг баян ногоо ургуулжа, түрэһэн дайдаяа шэмэглэн ябаһан энэ ветеран мүнөө эдэ үдэрнүүдтэ түрэл совхоздоо хамтын ажал хэжэ эхилһэнһээ хойшо 50 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэбэ.

Ю. МАНУЕВ.
Хориин район.

Улаан-Үдын локомотивна депогой токарь П. Н. Зык алтан гартай мастер гэжэ суурхадаг юм. Тэрэ 38 жэлэй туршада түрэл коллективтээ таһалгаряагүйгөөр хүдэлнэ. Петр Никонорович эгээ орёо хүндэ детальнуудые хэжэ шададаг нарин мэргэжэлтэн юм. П. Н. Зык залуу хүбүүдые мэргэжэлдээ һургадаг. Тэрэнэй һургаһан залуу хүбүүд мүнөө һурган хүмүүжүүлэгшэтэйгээ хамташье, Улаан-Үдын бусад предприятинуудташье хүдэлдэг байна.

П. Н. Зык үйлэдбэриингөө даабариие 120—150 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Н. ЗЫК.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

МЯХАНАЙ ФЕРМЭНҮҮДЭЙ НӨӨСЭНҮҮД

Белоруссиин ажахынуудта эбэртэ бодо малые үсхэбэрилгын, шахан таргалуулгын болзор зоотехническэ эрдэм наукын тогтооһон нормоһоо 1,6—1,8 дахин ута юм. Энэнь ямар хойшолондо асарнаб гэхэдэ, хэрэглэгшэд болзор соогоо продукци абанагүй бшуу. Малай шэгнүүрые центнерээр ехэ болгохын тула хараалагдаһанһаа дүрбэнэй нэгэ хубяар ехэ үбһэ тэжээл гаргажа, ажахынууд гарзада ороно.

Тохёолдоһон байдалһаа хайшан гэжэ гарахаб? Республика дотор дутуу дунданuулые усадхахын тула юун хэгдэнэб? Эдэ асуудалнуудта харюусахыень БССР-эй хүдөө ажахын министрэй нэгэдэхи орлогшо Ф. Морочицкиие ТАСС-ай корреспондент гуйһан байна.

— Үбһэ тэжээлэй шанар муутай, тэрэниие боломжогүйгөөр хэрэглэдэг дээрэһээ малай ашаг шэмын ургалта гол түлэб һаатана, — гэжэ тэрэ хэлэбэ. — Залуу мал эршэмтэйгээр шахаха, тугал-бяруунуудые 16—18 һаратай болоторнь 400—450 килограмм шэгнүүртэ хүргэхэ гээшэ үхэрэй мяха үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ гол нөөсэ мүн болоно. Жэшээнь, Барановичой «Мир» гэжэ совхоз-комбинадта иимэ хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй юм. Эндэ томо комплекс барла. Тэндэ малшад 11 мянган эрэ буруу гансата харууһалдаг. Түбхын түрүүн ажахын тэжээл үйлэдбэрилгые индустриальна үндэһэ һуурида табяа һэн. Ажахын комплекс 5 мянган гектар газартай, малаа үбһэ тэжээлээр элбэг бардамаар хангадаг, жэгдэ һайнаар хүдэлдэг. Графигай ёһоор эндэ залуу мал асарагдажа, 13 һара соо промышленна аргаар харууһалагдадаг, шахан таргалуулагдадаг байна. Малай шэгнүүр сүүдхэдээ дунда зэргээр килограммһаа үлүүтэйгээр нэмэдэг. Харин хүдэлмэриин гаргаша бага. 1 центнер продукци абахын тула 5,6 центнер тэжээлэй елиницэ гаргашалдаг юм. Энэнь республика доторхи дундуур хэмжээнһээ хоёр дахин бага болоно.

Гэбэшье мүнөө дээрээ олохон ажахынуудай хэрэг байдалай тад ондоо байһаниинь халагламаар. Гродненско областиин «Сморгонский» совхозые абаад үзэе. Эндэхид һураггүй үсөөн малтай аад, үбһэ тэжээл тон багаар бэлдэһэн байна. Теэдшье тэжээл буйлуулангүй, белогой ба витаминай холисоор шанаржуулангүй малда үгэдэг байха юм. Тиимэһээ «Мир» совхозойхидто орходоо, 2,5 дахин доогуур нэмэлтэ шэгнүүр абадаг байна. Мүрысөөндэ эрхимлэгшэдэй жэлдээ 6 миллион түхэригэй олзо доход абадаг һаань, «Сморгонский» совхоз гарзатана.

Тэжээлэй баазые бэхижүүлбэл, тохёолдоһон байдалһаа гаража болохо. Республика дотор тэжээл үйлэдбэрилгэ бэеэ даанхай һалбари болгон амяарлагданхай юм. Ажахынуудай тусхай шэглэлтэй отрядууд сабшалангай талмайн хахадые эзэлдэг, олон жэлэй ногооной хойноһоо харууһалха хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулна, минеральна болон органическа үтэгжүүлгэ полидо гаргагдана. Люпин, горох, пелюшкэ, викэ мэтэ белогоор баян ургамалнуудай таригдадаг талмай гансата үргэдхэгдэнэ. Силос болгогдохо кукурузын талмайе 200 мянган гектар хүрэтэр үргэдхэхөөр хараалагдана.

Мэргэжэлтэд үлэ шэмэ ехэтэй тэжээл үйлэдбэрилхэ технологи зохёоно. Залаата болон бобово ногооной холисоор силос дараха, ногооое ябталжа бэлэдхэхэ, витаминтай гурил бүри ехээр үйлэдбэрилхэ хэмжээнүүд хараалагданхай. Тэжээл хадагалха найдамтай һайн газар байгуулха шухала асуудал мүн лэ шиидхэгдэнэ.

Энэ табан жэлэй һүүл багта республика дотор үхэрэй мяха үйлэдбэрилгые хоёр шахуу дахин дээшэлүүлхээр хараалагдана.

Е. ГАЛКИН.
Минск.

ЭЛҮҮР ЭНХЫН ГУЛАМТ[А]

ЛЬВОВ. (ТАСС). [...] на» гэжэ санатори Ил[...] үдэрэн урда тээхэнэ [...] кавецтэ нээгдэбэ. [...] фашис булимтара[...] Прикарпатьние сүлөө[...] хабаадагшад түрүү[...] санаторидо амархаяа [...] байна. Эсэгэ ороное [...] гаалтын Агууехэ д[айнай] мянга гаран ветера[н] аргалуулхаяа, шада[...] хээгээ нэмээхэеэ жэ[...] ороной бүхы заха бу[...] һаа элүүр энхын энэ [...] тада ерэдэг байха юм.

Гоё һайхан, түгэс һ[...] хеерэлгэтэй нойрсолг[...] пусой еонхонууд нар[...] шэ, хадын орьёл ү[...] тээшэ хэһанхай. [...] жүүлгын эмхи зурга[...] биинедүүдтэ, лаборат[...] та медицинын шэнэ т[...] гэ тодхогдон таб[...] Уужам һаруул хо[...] залнууд болон библи[...] арадай угалза хээгэ[...] мэглэгдэнхэй. «Нафт[...] жэ аршаан булаг, [...] доор хүреэлэгдэһэн [...] хажуудань бии.

Аршаан булагууд [...] зохид сагай уларил[...] арюун тунгалаг а[...] падай шэлын боорид[...] хаяа ерэһэн олон [...] мянган хүнүүдэй [...] ень татадаг юм. Ар[бан нэ]гэдэхи табан жэлдэ [...] ньн Науканuудай [...] Баруун научна түб[...] тэдэй зохёожо [...] комплексно пр[...] бэелүүлгэ курортно[...] гын бүхы эрилтэнүү[...] сэд дүүрэнээр х[...] на. Элүүржүүлгын [...] зургаануудта дайна[...] нуудта гол анхара[л] лагдаха.

Совет орон дотор

ТУНДРЫН БАЯЛИГЫЕ ХЯМГАДАН

НОРИЛЬСК. Таймырай эрид түргөөр дулааржа, хойто зүгэй зэрлиг оронуудай олон мянган һүрэг байраяа урилжа эхилбэ. Худөө тайга газарта үбэлжэһэнөө, тундрын баян бэлшээринүүд тээшэ оронууд субажа эхилэнхэй.

Холын Хойто зүгэй хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай эрдэмтэд оронуудай зуһадаг газар тээшэ ошожо эхилээ. Орой намар тайгадаа бусагараа, оронуудай һүрэг мэргэжэтэдэй харууһан доро байха юм.

Институдай эрдэмтэдэй даабаринуудые нэбтэрүүлһэнэй ашаар һүүлэй арбан жэлдэ Лахад арал дээрэхи зэрлиг оронуудай тоо хоёр дахин олошоруулагдаһан байна, — гэжэ ТАСС-ай корреспондент мэдээсэнэ.

ХАРИЛСАА ХОЛБООНИИНЬ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ЛЕНИНГРАД. Алдарта революционно түүхэ хэрэгээрээ мэдээжэ «Ижорско завод» гэжэ нэгэдэлэй хүдэлмэришэд «Бага үзэгүүдээр барлагдаһан хоёр мүр» гэһэн фильмые эгээл түрүүлэн хараба. Тус фильмые буулгаһан «Ленфильм» ба «Дефа» (ГДР) студинуудай кинематографистнууд шэнэ бүтээлээ ород болон немец революционернүүдэй харилсаа холбоондо зорюулаа юм.

— Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин X съездын нээгдэхын урда тээхэнэ манай ороной экрануудта тус фильм харуулагдажа, олониитын һонирхол үүсхэһэн байна, — гэжэ фильмын уран зурааша Иохан Келлер хэлэбэ. — Бидэ совет нүхэдтэсэ үгэеэ һайнаар ойлголсодог, эбтэй эетэйгээр хүдэлдэг байгаабди.

Режиссер Виталий Мельниковэй табиһан «Бага үзэгүүдээр барлагдаһан хоёр мүр» гэһэн фильм хадаа «Дефа» студитай хамта ленинградайхидай буулгаһан гурбадахи фильм болоно. Түүхын революционно темээр буулгагдаһан «Хара сухарь» гэһэн фильм түрүүшынь хамтын хүдэлмэри байгаа. «Гойя» гэжэ фильмые табиһан совет ба немец бүлэг кинематографистнууд ГДР-эй Гүрэнэй шанда хүртэһэн байна.

ВОЛГО ДЭЭГҮҮР ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛБЭ

УЛЬЯНОВСК. Ленинградай Глинкын нэрэмжэтэ гүрэнэй академическэ капеллын артистнар онсо шухаг хүндэ станогуудай заводто концерт наадa табижа, революциин вождиин 111 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хүгжэмэй фестиваль Ильичэй түрэһэн нютагта боложо дүүрэбэ.

Искусствын уран шадабаритад Ульяновскын хүдэлмэришэд болон областиин хүдөөгэй ажалшадтай олохон коллективүүдтэ уулзаһан байна. Гадна Москвагай, союзна болон автономито республикануудай артистнар энээгүүр айлшалһан байгаа. Фестивалиин үдэрнүүдтэ бүхыдөө 150 шахуу концерт табигдажа, агуухэ Лениндэ, совет арадуудай хани барисаанда, түрэл газар дайдада зорюулагдаһан зохёолнууд гүйсэдхэгдөө.

НАРАТА ХИЗААРАЙ УТА НАҺАТАЙШУУЛ

АШХАБАД. Хотодо ажаһуудаг Е. Д. Поталова 100 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэбэ. Евдокия Дмитриевна зуун наһанай дабаае дабаһан республикын 230 түлөөлэгшэдэй нэгэниинь мүн. Хада газарта оршодог Куйтан тосхониие ута наһатайшуулай тосхон гээд республика дотор нэрлэдэг юм. 100 ба тэрээнһээ дээшэ наһатай хорёод хүн тэндэ ажаһуудаг. Тэдэнэр хүнгэн сарюун зандаа, поли дээрэ ажалладаг гэхэ гү, гэр тойрондоо һамардаг.

Ута наһатайшуул Ашхабадай геронтологуудай харууһан доро байдаг юм.

(ТАСС).

Советүүдэй хүдэлмэри

ХЭhЭНЭЭ ШЭНЖЭЛЭН, ЕРЭЭДҮЙГӨӨ ХАРААЛНА

Шэнэ табан жэлэй эхин …эрэ хэhэнээ согсолдог, ерээ…гөө хараалдаг hайн hай… ёho заншал бии. Тиимэ…ань район дотороо Сове…дүүдэй ба тэдэнэй депута…дуудай сэхэ хабаадалгатай…ар бэелүүлэгдэдэг зарим хү…дэлмэринүүд дээрэ энэ ста… дотороо тогтохо хүсэл…бди. Үнгэрhэн табан жэл …о хэгдэhэн хүдэлмэриин за…м дүн гаргахадаа, нэн тү…рүүн барилгаhаа эхилхэ хү…тэйб. Юуб гэхэдэ, энэ ху…саа соо манай райондо хэ… хэзэээнэйхиhээ үргэн дэ…сэтэйгээр, эршэтэйгээр ба…га хэгдээ гэхэдэ алдуу …хогүй. Үшөө нэгэ зүйл гэ…э, тэдэ барилгануудые …аглаха хэрэгые депута…д хиналта доро абажа, …г үргэлжэ хубитаяа оруул…, хамааржа байгаа бшуу. …үүлэй табан жэл соо Ху…, Хэжэнгын голоор түб…hэн тосхон, hууринууд …жэ түхэлөө эрид хубил… гээ hаа зүбтэй. Илангаяа …оной түб Хэжэнгэ тосхон …гдахаар бэшэ: шулуун …үүд олоор бодоо, үйлсэ…дынь ногооруулагдажа, …жэтэй болоо. Жэшээлхэ… эндэ «Одон» гэжэ кино…тр, гостиница, шэнэ хо… дабхар шэл, бетоноор ба…аhан универмаг, эдеэ …олой зүйлнүүдэй шулуун …азин, байрын хэдэн гэр…д ашаглагдаа юм.

Барилгын хэмжээе барим…hан хэдэн тоонуудые эн…дурдая. Табан жэл соо … хамта 3362 мянган тү…г ашаглагдаа, тэрэ тоо… байрын гэрнүүдые барил… 1 миллион 721 мянган …риг гаргашалагдаа. Ру…управлениин 2-дохи СМУ- … барилгашад 12 айлай …a гэрнүүдые барижа, …алалгада үгөө. Тингэжэ …э-Хэжэнгын дунда hур…лиин багшанарай 12 бүлэ …гэртэ нүүжэ оробо. Рай…мнай запабарилга-барил… участок 12 байратай шу…н хоёр дабхар гэр, хоер …ратай 5 гэр барижа ту…гаа. Ажахынууд хоорон… «Баян-Гол» гэжэ пред…ти 2252 дүрбэлжэн метр …айтай 17 байрын гэр ба… тушаагаа. «Бурвод…ой» управлениин ПМК, …анай ба Хүртэйн леспром…үд шэнэ, болбосон гэр …ануудые олоор ашаглаа. …үнэй нэгэ доро эдеэл…столово Хүртэйдэ, тиихэ… 50 оротой больница Шэ…Хэжэнгэдэ баригдаа. Дун…Худанай, Дээдэ-Худанай …советүүд шэнэ байшан…а ороо. Совхозуудта ма… шэнэ байранууд, оро… складууд баригдажа, … сенаж хадагалха нүхэ… болдогдоо. Чисаанын …оздо үрэhэнэй ороohо сэ…хэ комплекс баригдаа. … бүгэдэ барилгануудые …алгада нэн түрүүн ара… депутадуудай сельскэ, …ой, поселково Советүү… үүргэ ехэ гэжэ тэмдэг… Райсоведэй гүйсэд… заседани дээрээ райо…гоо экономическа, соци… хүгжэлтын түсэбүүдэй …зэргээр дүүргэгдэжэ байhынь саг үргэлжэ зүбшэдэг, совхозуудай, предприятинуудай ба арадай депутадуудай сельскэ, сомоной Соведүүдэй хүтэлбэрилэгшэнэрэй тоосоонуудые шагнадаг заншалтай. Ниитын-эмхидхэхы ажал ябуулха талаар арадай депутадуудай Дээдэ-Хэжэнгын сомоной Соведэй хүдэлмэриин дүнгүүд тухай, дээдын зургаануудай шиидхэбэринүүдэй бэелүүлгые хинаха талаар Дунда-Худанай сомоной Соведэй гүйсэдкомой, ажалшадай бэшэгүүдтэй ба мэдүүлгэнүүдтэй ябуулагдаха ажалай талаар Доодо-Худанай сомоной Соведэй гүйсэдкомой хүдэлмэри тухай, бусад асуудалнууд районно Соведэй гүйсэдкомой заседанинууд дээрэ hүүлэй үедэ харагдаа.

Нютагай Соведүүд шухала асуудалнуудай нэгэн болохо ниитын малда үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ зониие, илангаяа гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые, пенсионернүүдые, мүн ажал хэдэггүй зониие элсүүлхэ талаар ехэ оролдолго гаргана. Үнгэрhэн 1980 оной туршада тэдэнэй хүсөөр 9051 центнер үбhэ бэлдүүлhэн байна. Эндэ Дээдэ-Хэжэнгын, Чисаанын сомоной Соведүүд, Дээдэ-Худанай сельскэ Совет шалгараа. Жэшээлхэдэ, Дээдэ-Хэжэнгын сельсовет 1693 центнер үбhэ нэмэлтэ болгон бэлдэжэ шадаа.

Ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгаар, худалдаа наймаа, эрхилэлгээр, тосхонуудые болбосон түхэлтэй болголгоор ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Эдэ бүгэдэ амжалтануудта арадай депутадуудай үүргэ баhал ехэ. Район доторнай 279 депутадые хабаадуулhан 30 бүлэг хүдэлнэ. Шэнэ-Хэжэнгын поселково Соведэй, Дээдэ-Хэжэнгын, Дунда-Худанай ба Чисаанын сомоной Соведүүдэй депутадуудай бүлэгүүд ажалай журам сахиха, Соведүүдэй ба тэрэнэй гүйсэдкомой абаhан шиидхэбэринүүдэй бэелэлгые шалгаха, hунгагшадай урда депутадуудай тоосоо эмхидхэхэ талаар яhала ехэ хүдэлмэри ябуулна. Жэшээлхэдэ, түрүүлүговод Петр Прокопьевич Гончаровой хүтэлбэрилдэг Худанай-Үртөө гэжэ тосхондохи депутадуудай бүлэг ехэ хүдэлмэри хэжэ байдаг.

Арадай депутадууд хадаа хаанашье, ямаршье ажал дээрэ түрүү зэргэдэ дабшана гээшэ. Тэдэнэй тоодо районоймнай «50 лет Октября» совхозой суута хонишод, районно Соведэй депутадууд, Ленинэй орденой кавалер Цыпилма Булатовна Цыдепова, Ажалай Улаан Тугай орденто Нурлыбанат Валиевна Валиева, Хэжэнгын совхозой хонишон, Хэжэнгын сомсоведэй депутат Жалсан Эрдынеевич Генинов, Загаhатын совхозой hаалишан, районно Соведэй депутат Цындыма Цынденовна Николаева болон бусад оролсоно. Тиихэдэ Загаhатын совхозой хонишон Цырен-Ханда Цыреновна Дамшаева түрүүшын жэлнүүдтэ районно Соведэй депутадаар нэгэнтэ бэшэ hунгагдаhан hаа, мүнөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ нютагаархинаа түлөөлнэ.

Түрэл партиингаа XXVI съездын хүндэлэлдэ үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ хэжэнгынхид мүн лэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхин дээрэ ажалай амжалтын найдамтай hуури табинхай.

Хэжэнгын район мяха гүрэндэ худалдалгаар 1981 оной нэгэдэхи кварталай түсэбые, hү hаалгаар байгша оной түрүүшын хоер hарын түсэбые түрэл партиингаа XXVI съездын нээгдэhэн үдэр хүрэтэр дүүргээд байгаа. Мүнөө мяха тушаалгаар нэгэдэхи кварталай түсэбые Чисаанын совхоз 183 процент, Хэжэнгын совхоз—135, «Первомайский» совхоз — 127, Загаhатын совхоз—104 процентдэ хүргөө. Районоороо энэ үрэ дүнгөө 110 процентдэ хүргэжэ амжаабди. hү hаалгаар түрүүшын кварталай түсэбые болзорhоонь урид, мартын 26-да дүүргээбди. Эндэ hү гүрэндэ худалдалгын энэ кварталай түсэбые үшөө мартын тэнгээр 135 процент дүүргээд байhан «Первомайский», мүн лэ түсэбтэ даабаряа нилээд үлүүлhэн Худанай совхозуудай hаалишадай амжалтые онсолон тэмдэглэмээр.

Районоймнай промышленна предприятинууд жэлэй түрүүшын хоёр hарын түсэбые съездын нээгдэhэн үдэр дүүргээ hэн. Райпо ба hуудал байдал хангалгын комбинат хэзээ хэзэээнэйхиhээ эршэтэйгээр хүдэлжэ, хоёр hарынгаа түсэб мүн лэ съездын нээгдэhэн үдэр дүүргээд, саашадаашье эршэеэ hуладханагүй.

Ерээдүймнай хараа зорилгонууд ехэ. 1981 ондо район доторнай барилга мүн лэ ехээр хэгдэхэ. 4816 дүрбэлжэн метр талмайтай 240 гэр байра баригдаха. Гүрэнэй банкын отделениин байшан, түймэр сааралгын депо, 8 ба 18 байратай шулуун гэрнүүд бодхоогдохоор хараалагдана. Мүн баhа автостанци, тамаралгын бассейн, дэлгүүр, Ородой-Адагай дунда hургуулиин байшан бариха проектнэ-сметнэ документаци захигдаа. Районой түб hууриниие уhаар хангалгын, канализацитай болголгын проект табигдажа эхилээ. 120. оротой больница, Ленинэй замда 400 hурагшадай hураха дунда hургуулиин бариха проектнүүд, «Бурятводстрой» управлениин ПМК-да байрын гэрнүүдые бариха ехэ түсэб зохёогдонхой. Эдэ бүхы хэрэгүүдтэ хүн зониие элсүүлхэ, барилгын ябаса хинаха талаар арадай депутадуудай Соведүүдэй ехэ үүргэ дүүргэхэ, баинанинь ойлгосотой aаб даа.

Арадай ажахын ямаршье hалоариин түсэбүүд ба уялгануудые дүүргэлгэ нөөсэ арга соломжонуудые хэрэглэхэ эрилтэ табина. Эндэ эрдэм ухаанай туйлалта, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, хүн бүхэнэй бухы бэлиг шадабари элсүүлэн зорюулха шухала болоно.

Районоймнай Соведэй депутадууд, эдэбхитэйгээр КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжон, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбүүд ба социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө оролдохо байна.

Ю. АЛЕКСЕЕВ,
арадай депутадуудай Хэжэнгын районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ЗАСАГАЙ ДЭЭДЫН ЗУРГААНДА

ОЙН ТҮЙМЭРЫЕ hЭРГЫЛХЭ БА УСАДХАХА ТАЛААР НЭМЭЛТЭ ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

Сагай уларилай гандуу байhанhаа уламжалан республикымнай харьяата нютагуудай ойн тайга соо гал түймэрэй онсо аюултай байдал тохёолдоод байна. Энээнhээ уламжалан олонхи районуудта ойн түймэрэй болохо ушар үргэнөөр дэлгэрээ.

Энэ ушарhаа Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет ойн түймэрэй носохо ушарые hэргылжэ, саг дарыдань унтаргааха, мүн түймэрэй аюулай болоhон ушар шалтагые мүрдэжэ, зэмэтэниень элирүүлхэ талаар нимэ тогтоол баталан абаба.

Республикын харьяата нютагуудай ойн тайга соо хүн зоной элдэб хэрэгээр орохо, мүн тэндэ амарха ушар 1981 оной апрелиин 24-hөө тусхай заабариин үгытэр бүхыдөө хоригдобо.

Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерство ойн харуулай хүдэлмэриие найжаруулжа, түймэрэй аюулай болоhон ушар шалтагые мүрдэжэ, зэмэтэниинь элирүүлхэ болоно. Мүн ойдо хүдэлмэри хэдэг предприяти, эмхинүүдэй автомашинанаа ойшыень тэрээн руу орохыень хорихон харгын тусхай тэмдэгүүдые табиха байна.

Буряадай АССР-эй Ой модоной ажахын министерство СССР-эй ойн тайга соо түймэр hэргылхэ дүримүүдэй сахилгые хинан шалгаха хүдэлмэрее шангадхажа, хүн зоной ойдо амаралгые хорижо, гүрэнэй ойн харуулай постнуудые байгуулха юм.

Ой соогуур гараhан харгыгаар ябаhан бүхы түхэлэй транспортын жолоошодто, пассажирнуудта тамхи татахань хоригдоо. Тусхай оуудалда, тусгаар түхеэрэлдэhэн газарта тамхи татахада болохо юм. Ойн харуулай, дотоодын хэрэгүүдэй органой хүдэлмэрилэгшэд ойдо түймэр hэргылхэ дүримүүдые хазагайруулhан зэмэтэйшүүлые саг дарынь элирүүлжэ, хуулиин харюусалгада хабаадуулха зэргэтэй.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи агнуури-олзоборилгын ажахын управлени, агнуушад болон загаhашадай республиканска бүлгэмдэ, коопзверопромхозуудай трестдэ, Буркоопсоюзда агнууриин болон hамар олзоборилдог зонодо ойн түймэрэй болохогүйн тула бүхы егерь, агнуури эрхилэгшэд хиналта, шалгалта хэхэ уялгатай.

Буряадай АССР-эй Телевидени болон радио-дамжуулгын Гүрэнэй комитет, республиканска газетэнүүд гал түймэрhөө hэргылхэ талаар ойлгуулгамжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхаар уялгалагдаба.

ТҮРҮҮЛЭГШЭ

ОЧЕРК

ТҮРҮҮЛЭГШЭ» гэhэн үгэ олон удхатай. Тезд энэ богонихон очерк соогоо хоёрхон удха дээрэнь тогтожо, хэдэхэн баримтануудые дурсаха хүсэлтэйб. Нэгэдэхинь—колхозой правлениин түрүүлэгшэ, хоёрдохинь—бүгэдэндэ жэшээ харуулан, хаанашье хододоол түрүүлжэ ябадаг хүн тухай.

...Гушаад жэлэй саада тээ бэлэй. «Би Хара-Шэбэртэ ерээд, хэдэхэн хоногой турша соо эндэхи колхозой ажабайдалтай танилсажа байнаб» гэhэн бэшэг Жамьян Балданович Балданжабон намда харуулба. Тингэhэн дары:

— Василий Никонов Хара-Шэбэр тухай зохёол бэшэхэ hанаатай ха. Василиие тэндэхи зонтой танилсуулха хэрэгтэй. Ошожо ерэхэ болоолди даа, — гэжэ багша дурадхаба.

Тезд таталюурдаха юун байхань даа — ажалhаа табилга абтанхай.

— Ошогты, ошогты. Үшөө тэндэhээ материал асархат,— гэн манай газетын редактор Борис Рабданович зүбшөөгөө hэн.

Үглөөдэрынь Жамьян Балдановичтаяа ашаанай машинада hуугаад, доторойнгоо үбшэн болотор дондоролдоhоор (тиихэдэ автобус үгы, харгы муу байгаа ха юм), хүдөөгэй харгын тооhондо дарагдашанхайнууд, Хара-Шэбэр хүрэжэ ошоо hэмди.

Хара-Шэбэр гээшэ тэрэ үедэ нэгэхэн лэ гол үйлсэтэй, багахан hуурин байhан юм. Дүрбэлжэн оройтой тэбхэр модон гэр (тэрээн соо правлениин конторо hэн), гонзод гэhэн набтархан клуб, тээ саагуур hубариhан hургуулиин хэдэхэн гэрнүүд — эдэл hууриниие нюурлан байгаа.

Тэрэ үдэр-үүлэгүй сэлмэг, халуун наратай байшоо. Тиимэhээ гэрэй hүүдэртэ орожо, танил нүхэртэеэ золгон хөөрэлдэхэ гэhэн хүсэлдэ эзэлэгдэнхэй ябсаабди. Тезд танил нүхэрнайшье байбагүй, асуужа мэдэхэ гэхэдэ, үйлсэдэ хэншье дайралдабагүй. hүүлдэ мэдэхэдэмнай hууринайхид — ажал хэхэ аргатай бүхы зониинь колхозой үбhэшэдэй бригадануудта хамhалсахаяа гараhан байгаа. Нүхэрнайшье үдэшэ орой бии болобо.

— Э-ге-ге! Оройтожо ерээлтэ даа. Эндэмнай харанхы үглөөгүүр ажалдаа гарадаг заншалтай юм байнал. Бишье үглөөгүүр түрүүлэгшэтэй сугтаа гараад, үбhэнэй бригадануудаар ябалсаhанаа ерэбэб. hонин лэ байна, —гээд тэрэ ехэ олзуурхуу янзаар хэлэбэ.

— Тиимэл байха ёhотой. Юрдэве, Василий Григорьевич, шимнай энэ колхозой гэшүүн болоно ороходо болоо хаш. Түрүүлэгшэ арсахагүй байха, саарhа дэрлэhэн зон баhал хэрэгтэй ха юм, — гэжэ Жамьян Балданович хошонгуутан дэмжээд, гааhаяа hоросогооно.

Ингэжэ хөөрэлдэhөөр байтарнай Бальжинима Мажиевич орожо ерэбэ. Тэрэнэй үгэтэй хөөрөөтэй байбал, колхозойнь ажал хэрэг hайн ябана гэжэ ойлгохоор байдаг hэн. Эндэшье хүхюунээр миhэрэн, гарнуудыемнай барижа зуураа:

—Василий Григорьевич бидэ хоёр үбhэшэд боложо ябаhанаа ерэбэбди. Тингээд таанадые бии гэжэ дуулахадаа наашаа оробоб, — гээд бүгэдые hонирхожо эхилбэ.

Хойто үдэрынь Мажиевич бригадануудтаа гарахадаа, бидэниие бултыемнай абаад ябаба. Тиихэдээ, хэдэн бригаданууд болон фермэнүүдтэ тогтожо, богони сагай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байба. Хара-Шэбэрэйхидтэ зорюулжа бэшэhэн шүлэг, рассказуудаа тэдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ ажалшадай урда уншаха аргатай байhандаа баясаабди. Тиимэhээл уулзалгын түгэсхэлдэ тобшолол хэхэ бүридөө:

— Мал ажал хүгжөөхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ парти, правительствамнай ехэ анхарал хандуулна гэжэ hайн мэдэнэт. Энэ анхаралдань үдэр бүриингөө габшагай ажалаар харюулха болонобди. Бидэнэй ажал тухай бэшэхэеэ уран зохёолшодой зорюута ерэжэ байхыешье харана ха юмта. Тиимэhээ бүхыгөөрөө оролдон хүдэлхэ ёhотойбди, — гэhэн hанал бодол Мажиевич зондоо хэлэдэг байба.

Тезд зониинъшье түрүүлэгшынгээ хэлэhэн бүгэдые зүбөөр ойлгодог hэн. Ойлгонгүй байхын аргашьегүй даа. Тэрэ хэлэhэн үгэеэ парти, правительствын тогтоол шиидхэбэринүүдтэй, колхозойнгоо урдахи шухала зорилгонуудтай, зоной ажал хэрэгүүдтэй нягтаар холбодог заншалтай хүн юм.

* * *

ЭРЭЭНhЭЭ хойшо, илангаяа «Забайкальский рабочий» газетын өөрын корреспондентээр хүдэлхэ үе соогоо Хара-Шэбэрээр ябаха сагууд олон дахин тохёолдоhон байха. Тезд Бальжинима Мажиевич сүлөө сагаар хоморшье hаа, ерэhэн ошоhон зоноор арга олоод лэ хөөрэлдэжэ, hанал бодолоо хубаалдажа хойшолуулашагүй асуудалнуудые шиидхэжэ үрдиhэн байдаг hэн. Юундэб гэбэл, миний hанахада, түрүүлэгшын ажалайнь сагай минута, час бүхэн хубааритай, толгой соо тоологдоhон, хии дэмы үнгэрдэггүй. Уулзахаяа ерэhэн хүниие золгомсоороо:

— Зай, ямар асуудалаар hонирхонобта? — гэжэ гү, али ямар хэрэгтэйбта? — гэжэ сэхэ асуугаад, шиидхэхэ тээшэнь түргэдхэдэг юм.

Энээниие мэдэхэ болоhон тула бидэ журналистнууд hонирхоhон асуудалаа анханhаа бэлэдхээд ошодог hэмди. Тиихэдээ түрүүлэгшын машинада hуулсаад, колхозой бригада, фермэ, отарануудаар ябалсахые оролдохош. Сугтаа ябаха үе соогоол ехэ юумэ мэдэжэ, ойлгожо абахаар байдаг ха юм. Заримдаа Мажиевич өөрөө hонирхолтой hанамжануудые, дурадхал, зүбшэлнүүдыешье хэлэжэ үгэгшэ hэн. Тиихэ зуураа, хэблэлдэ хабаадахаяа арсадаггүй юм. Шэтын областной газетын нюурта «Колхозой жэл», «Үбэлэй үедэ hү hаали яажа дээшэлүүлхэб», «Хонид —колхозой гол баялиг мүн», тарялан үргэдхэхэ зорилгоор шэнэ газар ашаглаха тухай хөөрөөнүүдынь толилогдоhон байха. Тэрэнэй хэлэhэн үгэ заабол дүүргэгдэhэн байдаг.

* * *

КОЛХОЗ ГЭЭШЭМНАЙ юрын багахан эмхи зургаан бэшэ ха юм даа. Тэрэниие, илангаяа томо, олон hалбаритай ажахые хүтэлбэрилхэ гээшэ бэлэн бэшэ хэрэг aаб даа. Тезд Бальжинима Мажиевич хүтэлбэрилэгшын онсо арга дүршэлтэй хүн гэжэ hанахаар байдаг.

1956 оной зун hэн. Түрүүлэгшэ болон бригадирнууд үдэшын арбан нэгэн час болгота үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын ажалhаа бусажа ерэбэ. Тиин гэр гэртээшье хүрэнгүй, сэхэ конторотоо тэдэ сугларба.

— Зай, мүнөөдэр юун хэгдэбэ, ямар дутуу дунданууд элирүүлэгдэбэ гээшэб. Элидхэгты, — гэжэ түрүүлэгшэ суглаагшадта хандаба.

Удаашьегүй участогуудые дэгшэд, бригадирнууд hубарин бодожо, хэгдэhэн ажал, ушарhан дутуу дунданууд тухайдаа элидхэнэ. Бултыень шагнаhанай hүүлээр түрүүлэгшэ тобшолол хэхэдээ, хэнэй бригадада ямар машина нэмэжэ үгэхэб, хэниие хаана эльгээхэб, дутагдал болон hаатаhалай ушарhан бригадада ямар хэмжээ абахаб гэхэ мэтын асуудалнуудые тоб байса шиидхээ hэн.

...Үглөөгүүр үшөө бүрэнхы байхада Мажиевич бодонхой, сайгаа шанажа уугаад, машинадаа hуужа, бригадануудаа эрьехэеэ гараба. Үбhэшэдэй бригадануудаар хүрэнэбди, зарим малшадтай уулзанабди. Нэгэ буусада түүдэгhээ хиидэhэн гал үбhэндэ носошоод, тэрэниие унтараалсахашье ушар тохёолдоо. Удын хойно үбhэшэдтэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, тэнгэри бүрхэшэнхэй, аадарлахаар түхэлтэй байба. Ута hүри эхилhэн хэдэн хүн үрдихэеэ болишоод мэгдэжэ байбад. Эндэ hүришэд болохо сар ерэбэ.

Түрүүлэгшэ бусалгандаа хонишод, hаалишадаар уулзажа, ажал тухайдань hонирхоо, нэгэ хонишондо курорт ошожо амарха зүбшөөл үгэбэ, нүгөө hаалишанай басаганда колхозой зүгhөө мэргэжэлтын hургуулида ошохые дурадхаа...

Үдэшэ орой бусажа ябахадаа, эндэхи ажал хүдэлмэриин яагаад хаhа саг соогоо, олонхи ушарта болзорhоо урид, эмхитэйгээр бүтэдэгые мэдэжэ ябаашье hаа, hанал бодолойнгоо зүб буруye шалгаха гэhэндэл:

— Мажиевич! Танай колхозой бүхы ажал хүдэлмэринүүд яагаад жэлhээ жэлдэ богони саг соо, эрхим үрэ дүнгүүдтэйгээр бүтээд лэ байдаг гээшэб? — гэжэ асуугаа hэн хаб. Тиихэдэмни түрүүлэгшэ үлэ мэдэг миhэрээд:

— Миний hанахада, олонхи зон hүбэлгэн бэрхэ, гүрим журамтай, эрмэлзэл ехэтэй болоо. Хонишоншье hаа, механизаторшье hаа, соёлшоншье hаа, оньhыень олоод хөөрэлдэхэдэ, ойлгоод лэ байхал даа. Тезд хүтэлбэрилэгшэ хүн миил амаараа захираад ябаха бэшэ, харин бэеэрээ жэшээ харуулан дахуулжа, хүнүүдтэ анхаралтайгаар хандан, эрилтэ хэхэ сагтань шангалаад, туhалха хэрэгтэй болоо hаань, туhалаад байха ёhотой, — гэжэ хэлээ hэн.

Тезд зониие ударидан дэхуулжа шадаха хүн гээшэ эли ха юм даа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр хүндэ замаг дабшан, гитлеровскэ фашизмые бута сохилгодо эрэлхэг зоригтойгоор хабаадаад, Улаан Одоной хоёр орденууд, олон медальнуудаар сэжэгеэ шэмэглээд, бусажа ерэhэн энэ шуран, ажалша бэрхэ, шударга хүн обёорогдон, колхозой түрүүлэгшээр дахинаа hунгагдаа бэлэй. Тэрэ сагhаа хойшо түрэл колхозоо толотомо амжалтануудта хүргэн ябана ха юм. Эндэhээл түрүүлэгшэ арад зонойнгоо этигэл найдабаряар хүреэлэгдэн, парти, правительствын зүгhөө үндэр хайрада хүртэhэн солотойл. Хүтэлбэрилдэг колхозойнь хүгжэлтын ехэ алхамуудые хэhэн таби гаран онуудта Бальжинима Мажиевич СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар hунгагдаад, дүрбэн зарлалда hэтэ ябаhан байна ха юм. Тиихэдэ 1957 ондо Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэhэниинь мэдээжэ.

* * *

ТЭРЭЭНhЭЭ хойшо хэдэн арбаад жэлэй үнгэрбэшье hаань, түрүүлэгшын хүсэл зориг, эршэ хүсэн буураагүй, хүндэтэ уялгаяа дүүргэжэл ябана. Мажиевичай ажабайдалай ехэ дүй дүршэл, партийна болон ажалай журам заршамые нарин нягтаар сахидаг ябадал, олоной хэрэгтэ эрид шамбайгаар хам ородог заншал — эдэ бүгэдэнь нютагай зондо жэшээ боложо, тэдэндэ шэлжэн дамжана ха гээд hанахаар байдаг.

Мүнөөшье түрүүлэгшын үдэр бүриин ажалай хүтэлбэрилхы дүршэл үргэн аад, арюун сэхэ зам руу олохон зониие дахуулан ябана. Колхозой ахамад агроном Борис Батуевич Мунсулов гү, али партийна комитедэй секретарь Цыденжаб Болотович Намдыковые абаад үзэе. Эдэнэр өөhэдынгөө хүтэлбэрилхы үүргэнүүдые Мажиевичай дамжуулан үгэhэн дүршэлөөр батажуулна ёhотой.

Тезд дүршэл, журам заршамhаа гадна мүн эрмэлзэл гээшэ ехэ удха шанартай. Энэ талаар Хара-Шэбэр онсо жэшээ боложо үгэнэ. Саг хүлеэжэ байнгүй, шэнэ онол аргануудые хэрэглэн, табан хургаhай зангидагдаhан мэтэ эршэтэй, эмхитэйгээр хүдэлhэнэй ашаар лэ эндэхид урагшаа дабшан гарана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиимэhээл трактор, техникэ заhабарилгадашье, хабарай тарилга гү, али түл абалгадашье, хонидой ноohо хайшалалга гү, али үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэшье, таряа хуряалга гү, али малай үбэлжэлгын бэлэдхэлдэшье —хаахаанагүй Хара-Шэбэрэйхид хододоо түрүүлжэ ябадаг байна ха юм.

—Бэлэхэнээр бүтэшэдэг юун байгша hэм даа. Тезд нютагайнгаа зоной оролдолгоор түсэб даабринуудаа дүүргэжэ, зориhондоо хүрэхые оролдонхойбди, — гэжэ түрүүлэгшэ хэлэдэг.

Зүгөөр зонойнгоо хүсэл эрмэлзэлдэнь этигэдэг, тэдэнэй оролдолгые сэгнэдэг түрүүлэгшын хүсэн ехэ, үгэнь үнэтэй ха юм. Тиимэ байхалаарнь, эдэ бүгэдые арад зониинъшье зүбөөр ойлгодог, үнэн сэхэ ажалаараа харюулдаг hайхан заншалтай. Энэ талаар социалис мүрысөөндэ хододоо түрүүлжэ ябадаг нютагай түрүүшүүлые нэрлэнгүй аргагүй. Эдэнэр — хонишод Казан Балдагуев, Пирагнай Холхонов, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат Бальжит Цыбенова, hаалишад Долгор Шандибаева, Рыгсылма Гармасариева, механизаторнууд Куснулла Гатиятуллин, Даша Сариев болон бусад олон aаб даа. Нүхэр Балдагуев нёдондо даалгагдаhан зуун эхэ хонин бүриhөө 129, тиихэдэ нүхэр Холхонов —зуунай 113 хурьгадые түлжүүлhэн байна. Харин Шандибаева үнеэн бүриин гурба мянган килограмм hү hаажа, тэрэнэй толгойлдог фермын коллектив hү hаалгаар түсэбэ даабарияа холо үлүүлэн дүүргээ. Мүн эндэхи механизаторнуудай амжалтанууд омогорхомоор ехэ. Колхозой 7501 гектар тарялан дээрэhээ нёдондо 86 мянга 570 центнер гэхэ гү, али гектар бүриин дунда зэргээр 11,5 центнер ороопо тарян абтажа, тэрэнэйнь 30-аад мянган центнэрынь энэ жэлэй үрэhэндэ хаагдаhан юм.

Тезд Хара-Шэбэрэй түрүүшүүлэй нэрэнүүд эдээгээр хизаарлашана бэшэ. Түрүү ажалшад хэдэн арбаад, зуугаад байха. Тус колхоз «Коммунис ажалай колхоз» гэhэн үндэр нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэ. Мүнөө үедэ 80 гаран гэр бүлэ, ажалай 170-аад түрүүшүүл, МТФ-гэй, нүхэр Гатиятуллинай тарян ажалай звеногой, мүн участково больницын коллективүүд «Коммунис ажалай коллектив» гэhэн үндэр нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэнхэй.

* *

КИРОВЭЙ нэрэмжэтэ колхоз Бальжинима Мажиевич Мажиевай хүтэлбэри доро наймадахи, юhэдэхи, арбадахи табан жэлнүүдэй түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэжэ, экономическа, социальна болон соёлой талаар элитэ амжалтануудые туйлапан байна. Тиихэдэ арбадахи табан жэлэй түсэбүүдые тус колхоз таряа гүрэндэ худалдалгаар 171, хартаабхаар—442, овощеор—165, мяхаар—100, hүөөр—110, ноohoор — 100 процент дүүргээд, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа. Мүнөө энэ ажахы «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ коллектив» гэгдэдэг болонхой.

Мэнэ hаяхан Хара-Шэбэрэй Кировэй нэрэмжэтэ колхоз Арадуудай Хани барисаанай ордоноор шагнагдаа, гэhэн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ тухай радиогоор дуулахадаа, энэмнай мүн лэ колхозой түрүүлэгшэ Бальжинима Мажиевичай шэнэ габьяата ажалай үрэ дүн гэжэ досоом ороо бэлэй.

Эдэ бүхы амжалтануудай түлөө колхозой түрүүлэгшэ Бальжинима Мажиевичта «РСФСР-эй хүдөө ажахын г[…]ята хүдэлмэрилэгшэ» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоhон, мүн тэрэнэй нэрэ областиин Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэhэн байна.

Гэхэтэй хамта Социалис Ажалай Герой, Ленинэй, Октябриин Революциин, Ажалай Улаан Тугай гурбан, Улаан Одоной хоер орденуудай кавалер Бальжинима Мажиевич колхозой түрүүлэгшэ байхаhаа гадна, эдэбхитэй коммунист, пропагандист, агитатор юм. Тэрэ ёhотой гүрэнэй хүн... Ингэжэ дэмы хэлэнэгүйб. Юундэб гэхэдэ, Мажиевай бүхы сагынь, hанал бодолынь, хэрэг ябуулгань колхозой, олониитын, районой, округой болон областиин аша тупада зорюулагданхай. Колхозойнгоо гү, али партийна эмхиин суглаанууд дээрэ, пленумууд гү, али конференцинүүд дээрэ, эдэбхитэдэй суглаанууд гү, али сессинүүд дээрэ—хаанашье үгэ абахадаа, Мажиевич бүгэдэндэ hанаагаа зобон, гүн удхатайгаар, политическэ үндэр хэмжээндэ, ойлгосотой hонороор хэлэжэ байдаг.

Нёдондо намар, таряа хуряалгын үедэ, курортдо амаралгаа дүүргээд, яража ерэнхэй, механизаторнууд болон малшадаа эрьежэ ябадань, түрүүлэгшэтэй уулзаа бэлэйбди.

—Иимэ наhажаал болоод үдэр, hүнигүй ажалай хойноhоо гүйлгэхэдөө эсэнэгүй гүт?—гэжэ асууха хүсэл байгаа hэн aаб даа. Энээниие таажа мэдэhэн мэтэ:

—Эсэдэг бологдохол юм байна даа, — гэжэ мэдэрээ hэн.

Гэбэшье тэрэ түрэл Коммунис партиингаа XXVI съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоод, колхозойнгоо 90-ээд коммунистнуудтай суг хамта хүдэлжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэлгэдэ өөрынгөө хубита оруулха гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэй алхалан ябана ха юм.

Городой түхэлөөр баригдажа hалбаран ургаhан Хара-Шэбэр hууринай үйлсэдэ зогсон хараха зуураа, коммунист, түрүүлэгшэ хүнэй саашанхи залиршагүй хүсэл эрмэлзэлэйнь бүрин хүсэдөөр бэелүүлэгдэхэ байhанда этигэн баясанаб.

А. ЖАМБАЛОН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б-Н. М. Мажиев.

Б. ДАРХАНОВАЙ фото.

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАhАА

[Ү]НЭН ЗҮРХЭНЭЙ БАЯР БАЯСХАЛАН

[Г]итлеровскэ фашизмые …на бута сохижо, Илалта …лаhаар 36 жэлэй ойе улас…орондын олониитэ үргэнөөр …лэглэжэ байна. Хүрин та…тай тэмсэлдэ бүхы бэрхэ…м түбэгүүдые бэе дээрээ …за гараhан сүлөөлэгшэ— …т арадта үнэн зүрхэнhөө … баясхалан хүргэжэ бай… …дэлхэйн хоёрдохи дайн… …абаадагшад, политическэ …ниитын элитэ мэдээжэ …ы ябуулагшад, хэблэл …үүлнэ.

…ЕРЛИН. Трептов-Парк соо… …үлөөлэгшэ-совет сэрэгшын …эо дүрсые хангал hай… … баглаа сэсэгүүд хододоо хүреэлжэ байдаг юм. Фашизмтай тэмсэлдэ бүхы бэрхэшээл түбэгүүдые дабажа гаран, зол жаргалай, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө ами наhаяа алдаhан хүнүүдэй дурасхаалые ёhолон хүндэлхэеэ ерэhэн хүнүүд баглаа сэсэгүүдые асаржа табидаг байна.

Веногууд болон баглаа сэсэгүүд хадаа гитлеровскэ хархис нохосуудые hамна бута сохижо, Европын оронуудые богсолшолгоhоо аршалан хамгаалhан арадай хүбүүдтэ баяр баясхалан хүргэhэн ябадал болоно.

ОТТАВА. Гитлеровскэ Германиие илаhаар 36 жэлэй ойгой дашарамдуулан, Дайнай ветерануудай бүхэдэлхэйн федерациин хүтэлбэрилэгшэд фашизмтай тэмсэлдэ бүхы бэрхэшээл түбэгүүдые даажа гараhан совет арадта үнэн зүрхэнэй амаршалга эльгээбэ.

Партиин XXVI съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй найруулhан совет эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүдые Федерациин генеральна секретарь С. Вургафт үндэрөөр сэгнэбэ.

ФРАНКФУРТ-НА-МАЙНЕ. Гитлеровскэ фашизмые бута сохилго немец арадай ба Европын бусад оронуудай арадуудай түүхэдэ эрид эрьелтэ болоhон байна гэжэ фашизмда эсэргүүсэлтын холбооной Баруун Германиин эмхиин генеральна секретарь Курт Эрлебах хэлэбэ. Мүнөө энэ хараа шэглэлые США болон НАТО үргэлжэлүүлжэ байhаар гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Уласхоорондын байдалые түгшүүрилтэй болгохо гэhэн баруунай милитарист бүлэгөөрхидэй политикые Баруун Германиин фашизмда эсэргүүсэгшэд эрид шууд буруушаана.

ПАРИЖ. «Майн 9—түүхэтэ hайндэр мүн» — гэhэн гаршаг доро «Юманите» газетэ Франциин коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Этьен Фажоной статьяе толилоо.

Гитлеровскэ Германиие бута сохижо, туйлагдаhан Илалтын үдэр хадаа Франциин ба бүхы хүн түрэлтэнэй түүхэдэ элитэ ехэ hайндэр болоно гэжэ тэрэ бэшэнэ. Фашизмые даража, түүхэтэ Илалта туйлахын түлөө хүн түрэлтэн туйлай ехэ гарза хохидолдо ороhон, гасалан зоболондо дайрагдаhан байгаа.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ЭХИЛБЭ

…АШИНГТОН. Японой …мьер-министр Д. Судзу… …СІША-гай президент Р. …гантэй, гүрэнэй секретарь Хейгтэй, оборонын ми… …р К. Уайнбергертэй, мүн … тусхай тушаалтадтай …лдөөнүүд майн 7-до эндэ …

…өөрэлдөөнүүдэй үедэ То…ой ба Вашингтоной хоо…дохи сэрэгэй-стратегическэ …саанай асуудалнуудта анхарал хандуулагдахаар …дэнэ. Нэн түрүүн Ази…, Номгон далайн ор… …зээрхэг түрнмхэй …гануудаа бэелүүлхэ… … Япон бидэнэртэ шу… үүргэтэй байха юм. … Холбоото Штадуудай …ог байhаниинь хэндэ… мэдээжэ. Худал хуурмаг «совет аюул» гэдэгые hамбаашалан, «аюулгүй бандалаа сахиха договорые» хэрэглэжэ, сэрэгэй хүсэ шадалаа улам үргэдхэхыень Вашингтон Японие тухиржа байна.

США-гай ба тэрэнэй тала баригшадай хашалтаа баалалта доро Японой зонхилхы бүлэгөөрхид сэрэгэй гаргашануудаа жэлhээ жэлдэ үргэдхэнэ. Энэ жэлдэ сэрэгэй hомололгонууд нёдондонойхиhоо 7,6 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Пентагоной олон тоото баазануудые байрлуулхын тула Япон газар дайдаяа холбоото штадуудай мэдэлдэ үгэхэhөө гадна, американ сэрэгшэдые байрлуулгада, сэрэгэй барилгануудые хэлгэдэ ехэ мүнгэ hомолно.

ХҮРШЭНЭРЭЙ hОНИН

УРАН ЗОХЁОЛШЫН ГАР ТАБИЛГАТАЙ

Тусхай түхеэрэлгын заводой (Братск) коллектив «Разведчики», «Однополчане» гэжэ номуудые бэшэhэн нютагайнгаа уран зохёолшо Иннокентий Черемныхтэй уулзаба.

Уран зохёолшо дайшалхы зам, хайшан гэжэ эдэ номуудые бэшэhэн тухайгаа хөөрэбэ. Тэрэнэй hая бэшэhэн «Однополчане» гэжэ номые Зүүн-Сибириин номой хэблэл барлан гаргажа, уншагшадта бэлэглэhэн байгаа. Тиимэhээ заводой олохон хүдэлмэришэд зохёолшодо гарыень табюулжа абаха аргатай байhандаа баярлаба.

hААЛИШАНАЙ ТУЙЛАЛТА

ЗИМА. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Кимильтейскэ hү hаалиин фермын суута hаалишан Л. С. Агафонова эдэ үдэрнүүдтэ үнеэн бүриhөө 14 килограмм шахуу hү hаана. Тэрэ шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ табан мянга гаран килограмм hү үнеэн бүриhөө hааха болоно.

(«Восточно-Сибирская правда» газетэhээ).

АШАГ ҮРЭТЭЙ ДУРАДХАЛНУУД

Хёлгын вагонно депогой хүдэлмэришэд [illegible] үргэлжэлүүлhээр. Депогой уралан нарижуулагшад ба ухаалан зохёогшод эндэ горитой хубитаяа оруулна. Жэлэй эхинhээ хойшо эдэнэр 4 мянган түхэриг хэмнэлтэ … 15 дурадхал нэбтэрүүлhэн байна.

ҮНЭТЭ АРЬЯНАЙ УЛЗЫ

Тунгиро-Олёкминскэ районой «Тунгирский» совхозой амитадай бригадые Г. Ф. Тельнева хүтэлбэрилнэ. 1980 ондо тэрэнэй бригада 4 … гүлгэ абажа, 292 мянган түхэригэй үнэтэ арьhа гүрэндэ тушааhан байна.

Тиин тус бригада Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын ба профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй …, 2000 түхэригөөр шагнагдаhан байна.

ЕРЭЭДҮЙН ҮЕТЭНЭЙ ТҮЛӨӨ

Соёлой болон түүхын хүшөөнүүдые аршалан хамгаалха бүхэроссин бүлгэмэй областной отделени, соёлой управлени түүхын ба соёлой хүшөөнүүдые болбосон түхэлтэй болголгоор тусхай hара апрелиин 18-haa майн 18 хүртэр соносхобо.

«Хүшөө бүхэндэ — комсомол ёhоной эзэдые», «Хэншье, юуншье мартагдаагүй» гэhэн уряа доро пионернүүд, комсомолшууд болон бусад залуушууд энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадажа байна.

(«Забайкальский рабочий» газетэhээ).

ХҮРШЭНЭРЭЙ hонин

Агуухэ Илалтын үдэртэ зорюулагдаhан hайндэрэй жагсаал-митинг Улаан-Үдэ хотын гурбан районой дайнаадаар hайндэрэй уулзалга эхилээ. Тэдэнэй дунда дайнай гал дүлэн соогуур «халуун шулуу долёоhон» ветерануудай, мүнөө наhанай амаралтада гарагшад олон. Нэрлэбэл, М. Н. Потехин, Ф. В. Левашов, В. К. Кузнецов, Н. И. Кочмарев, бусад олон хамтадаа дүрбэн зуугаад ветерануудай Илалтын үдэрэй митингдэ суглараа.

ФРОНТОВИГУУДАЙ ЖАГСААЛ

Советскэ районой ветерануудай уржадэр үнгэргэбэ. Советскэ райондо ажаhуудаг дайнай ветерануудай Советүүдэй талмай дээрэ олоороо сугларба.

Бултанай шарай сэлмэг, энгэрнүүдтэнь гүрэн түрымнай барюулhан орден, медальнууд наранай элшэдэ толорон харагдана. Бултадаа хүхюун сэнгэлигээр гараа барилсан, нүхэд ёhоор тэбэрилдэн, хүхюун зугаа Эдэнэрэй үбсүүндэ Кенигсберг, Будапешт абаhанай, Прага, Варшава сүлөөлэлсэhэн, Эхэ оронойманай ниислэл — Москва хотые фашис эзэмдэгшэдhээ хамгаалалсаhанай, фашистнарай эшэ Берлинние абалсаhанай түлөө медальнууд, дайшалхы габьяа гаргаhанайнгаа түлөө абаhан олон тоото ордонууд яларна. Бултадаа шугам мэтэ жэгдээр жагсанхайнууд Илалтын проспектдэ табигдаhан Хүшөөтанкын дэргэдэ сугларжа, Илалтын үдэрэй митинг үнгэргэбэ.

Железнодорожно районой түлөөлэгшэд — дайнай хэдэн зуун ветеранууд Комсомольско талмай дээрэ баhал олоороо жарылдаа. Дайнай ветерануудай митингые КПСС-эй Железнодорожно районой нэгэдэхи секретарь И. М. Пытин нээхэ зуураа: 36-дахи Илалтын hайндэрые тэмдэглэжэ байнабди. Гушан зургаан жэлэй хугасаада сэлмэг тэнгэри доро ажаhуунабди... hайндэрөөр, хүндэтэ фронтовигууд, нүхэд сугларагшад! — гээд тэрэ үгэеэ түгэсхэбэ.

Митинг дээрэ дайнай жэлнүүдтэ партизануудай комсомолой нюуса райкомой секретарь ябаhан М. Г. Авдохина, ВЛКСМ-эй Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь Леонид Пермяков, прибор бүтээлгын заводой токарь С. Н. Паршин болон бусад үгэ хэлээ.

Үсэгэлдэр Агуухэ Илалтын үдэрые Улаан-Үдэ хотын ажалшад Революциин талмай дээрэ сугларжа тэмдэглэхэ юм. Удаань эдэнэрэй колонно хотын ажалшын коллективүүдэй оркестрэй марш доро Ленинэй үйлсөөр Советүүдэй талмай хүрэбэ. Илалтын hайндэрэй митингын удаа эдэнэр хотын парк ошожо, дайнай ветерануудай модонуудые hуулгаа.

Мүн Илалтын hайндэрэй митинг Ленинэй ордентэ локомотив-вагон заhабарилгын заводой хүдэлмэришэдэй байдаг соцгородогой Алдар Солын талмай дээрэ, Ажалай Улаан Тугай ордентэ авиазаводой парк соо мүнөөдэр үглөөнэй 10 часта болохоhонь.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ДАЙГАА ДАРАЛСААД...

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда Бэшүүрэй районой Дабаата нютагhаа 43 хүн хабаадаhан байна. Тэдэнэй 22 хүниинь дайнhаа бусажа ерээгүй hэн. Нютагаа бусажа ерэhэн 21 хүнэйнь дунда сержант Базаров Юмажап байhан. Тэрэ 337-дохи стрелково дивизиин тагнуулшадай отделениин командир ябажа. Воронеж, Курск, Киев, Будапешт, Венэ болон бусад олон хото городуудые хирата дайсанhаа сүлөөлэлсэhэн байна. Эдэ габьянуудайнгаа түлөө Базаров Алдар Солын II, III шатын орденуудаар, Улаан Одоной орденоор, хэдэн медальнуудаар шагнагданхай.

1945 оной ноябрь hарада отделениин командир сержант Базаров дайгаа даража, дайгаа hүүлдэжэ, Дабаата нютагаа бусажа ерэhэн. Дайнай hүүлдэ хүшэр хүндэ байдалда ороhон Крупскаягай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд нэгэн дуугаар Юмажап Базаровые колхозойнгоо түрүүлэгшээр hунгаа hэн. Нимэ ехэ найдабарида хүртэhэн Юмажап Базаров бүхы оролдолгоёо гаргажа, колхозоо хүндэ хүшэр байдалhаа түргэн гаргаhан байна. Мүнөө тэрэ ниhанай амаралтада гаранхай, 67 наhа хүрэбэшье, бэе хүнгэн, нюдэндөө шэл? хээд лэ түби дэлхэйн hонинуудые уншажа, баясан hуудаг.

Дайнай хүндэ хүшэр замые дабажа гараhан, ажал хүдэлмэридэ хүдэржэн хүмүүжэhэн дайнай болон ижалай ветеран Юмажап Базаров үүлэгүй сэлмэг огторгой доро Эхэ оромнай хүгжэн бадаржа байг лэ гэжэ юрөөдэг.

Б. СУЛТУМОВ.

Городууд гэшэ хэдэн зуун, мянган жэлдэ оршодог аабдаа. Хуушан хото городуудай түхэл шарайда үнгэрhэн үе сагай мүр сараа хаража болохо байна. Энэ ехэ сонтой байха.

Байгалай зүүн талада тимэ түүхэтэ хотонууд олон бэшэ. Манай Буряад оронойнь ниислэл Улаан-Үдэ хото байгуулагдаhаар 300 гаран жэл болонхой. Тиимэhээ тэрэнэй урда сагай түүхые гэршэлhэн барилгануудые үлөөхэ, хамгаалха гэжэ бидэнэр оролдохо ёhотойбди.

Хаанта үеын Верхнеудинск хадаа гадуур холын город гэжэ тоотой байhан хадаа, тэрэнэй барилгада мүнгэ зөөри балай үгтэдэггүй, бэлиг шадабаритай барилгашадшье иншэ үсөөн ябадаг байhан юм. Ехэнхидээ арад түмэнэй зохёон байгуулhан барилганууд олон зуун жэлэй туршада хүгжэжэ, мүнгэ зөөри тиимэ ехээр гаргашалангүй архитектурна ехэ амжалта туйлагдаhан байна. Илангаяа байгаалидаа тааруулан, холын үе сагай барилгануудые мүнөөнэйхитэй, ерээдүйнхитэй зохилдуулан, генеральна түсэбэй ёhоор бүтээхэ эрилтэ табигдана.

ТҮҮХЭТЭ ХОТЫН ТҮХЭЛ ШАРАЙ

Улаан-Үдэдэ 1741—1785 онуудта бүтээгдэhэн Одигитриевскэ hүмэ, 1800—1835 онуудта баригдаhан гостинна двор, 1880—1920 онуудта бүтээгдэhэн Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжын барилганууд ороно. Гушаад онуудта баригдаhан Министрнүүдэй, Советүүдэй байшан, дүшөөд онуудта ашаглалгада оруулагдаhан оперо ба балетэй театр, 1900—1970 онуудта баригдаhан Советүүдэй талмай дээрэхи гэрнүүд болон бусад барилганууд бүтээгдэhэн байна. Тэдэнэй дунда пионернүүдэй байшан, поэт Давыдовай гэр, «Баяр» магазинай, «Центросибирин» ордонгууд болон бусад байшангууд тоологдоно.

XIX зуун жэлэй эхиндэ бүтээгдэhэн гостинна двор бүхы Зүүн Сибирьтэ тон шухаг түүхэтэ барилга гэжэ тоотой юм. Энэманай худалдаа наймаанай түб-комплекс болоно бшуу. Ленинградай Невскэ проспектдэ үлөөгдэhэн шэнги тэрэниие заhаха hэргээхэ хэрэгтэй гэжэ hанагдана. Эндэ хэгдэhэн гаргаша ашаяа харюулха гээшэ. Эрхүүдэ иимэ барилга бии байhан аад, hандаргагдажа, үгы хэгдэшэhэн байха юм. Мүнөө иимэрхүү үшөө нэгэ барилга Хяагта хотодо үлөөд байна.

Сэлэнгэ, Үдэ мүрэнүүдэй эрье шадар шэнэ барилганүүдые хэхэдээ хуушануудыень хэрэглэхээр харааллажа, зохид архитектура зохёон баримталха шухала гэжэ hанагдана. Эндэ ехэшье зоной, үхибүүдэйшье сүлөө сагаа үнгэргэхэ соёл гэгээрэлэй, худалдаа наймаанай, ажаhуудалай барилгануудые hайханаар бүтээхэ саг ерээ.

В. РУТКОВСКАЯ,
архитектор, Эрхүүгэй политехническэ институдай доцент.

Улаан-Үдын дурасхаалта бэлэгэй магазин соо бэлэгэй болон уран бүтээлэй туршалгын заводой бүтээhэн зүйлнүүд олоной үзэмжэдэ эдэ үдэрнүүдтэ табигдажа, хүн зон гоёшооhон юумэнүүдээ худалдан абана. Уран дархашуулай, уран оёдолшодой бүтээhэн зүйлнүүд тухай hанамжануудаа худалдан абагшад тусхай дэбтэртэ бэшэнэ. Иимэ выставкэ – худалдаа эмхидхэhэниинь али алишье талада ашатай туhатай ха. Юуб гэхэдэ, уран дархашуул хүн зоной hанамжа, дурадхалнуудые анхаржа, саашанхи ажалдаа хэрэглэхэ байна бшуу.

Туршалгын заводой оёдолой цехтэ жара гаран хүн хүдэлдэг байна. Тэдэнэр буряад хубсаhа, буряад угалзатай гэрэй эд хэрэгсэлнүүдые оёдог байна. Жэшээнь, тэдэнэй бүтээhэн столой хушалта, салфеткэнүүдэй угалзануудынь таатай зохид гэжэ хүн зон тоолоно. Энэ цехтэ Т. П. Папуло, Л. Е. Кондратцева, Н. Н. Шубина, Л. И. Анпилогова гэгшэд хүдэлдэг, уран гартай оёдолшод гэжэ суурхадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой оёдолой цех соо. Наада таладань —Л. И. Анпилогова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МҮНГЭН, БРОНЗО...

«Прогресс» кинотеатрай Улаан зал соонь эмхидхэгдэhэн почтово марконуудые суглуулагшадай выставкэ олоной анхарал татаа hэн.

hаяхан марконуудые суглуулагшадай Бүхэсоюзна бүлгэмэй Буряадай отделениин правлениин түрүүлэгшэ В. И. Курас гэгшэ выставкэ дээрэ hайшаал, магтаалда хүртэhэн бүлэг хүнүүдтэ выставкын медаль, дурасхаалта бэлэгүүдые барюулба.

Техник-барилгашан В. Витковскиидо «Ленин. Ажабайдалай хуудаhан» гэhэн суглуулбаринь түлөө мүнгэн медаль барюулагдаа. Мүн хэлхээ холбооной электротехникумэй багша Г. И. Мададаевада «Хэлхээ холбооной хүгжэлтэ» гэhэн суглуулбариинь түлөө мүнгэн, пенсионер Н. Н. Тихонов, Ю. М. Кривошейн гэгшэдтэ бронзо медаль барюулагдаhан байна.

А. ЛИТВИН.

ХҮНГЭН МАШИНАТАН ОЛОШОРНО

Мүнөө совет хүн бүхэн баян дэлгэр байдалтай, үнэр баян ажаhуудаг болонхой. Тэдэнэр олоhон олзоёо зүбөөр хубаарилан, үмсэдөө хүнгэн машина, мотоцикл болон ажаhуудалай үнэтэ хэрэгсэлнүүдые олоор абана гээшэ. Гансахан Тохорюутта тосхондо ажаhуудаг Ажалай Улаан Тугай ордентэ, суута хонишон Даржап Нинтаева hаяшаг хүнгэн машина худалдажа абаба. Мүн Тээгдын дунда hургуулиин багша В. З. Казазаев «Москвич» түхэлэй машинатай болобо.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Хоринн район.

БОКС

ХҮБҮҮДНАЙ ШАЛГАРБА

Дүлэтэ революционер И. В. Бабушкинай дурасхаалда зорюулагдажа, эдиршүүлэй дунда боксоор заншалта мүрысөөн Байкальск хотодо болобо.

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хото городуудай 190 гаран эдир боксёр хоёрдохёо үнгэргэгдэhэн энэ мүрысөөндэ хабаадаhан байна.

Манай республикын хүүгэдэй спортын hургуулинуудай hурагшад энэ ехэ мүрысөөндэ амжалта туйлажа, тренернүүд болон мэргэжэлтэдэй зүгhөө үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө, Н. Мельников («Локомотив»), Б. Цыренов (Хори), Д. Шутуков (Түнхэн), Д. Базарсадуев (Яруна), В. Маковеев (Сэлэнгэ), В. Махутов (Яруна), О. Бардаханов (Захаамин), А. Инкижинов («Забайкалец») гэгшэд илажа, чемпионууд болобо. Эдэнэр яhала hайхан арга дүрэтэй, шандааhа шангатай боксёрнууд боложо ябаhанаа харуулаа.

А. СОЛХОНОВ,
мүрысөөнэй судья.

ДУЛААРhАН ААД...

Үнгэрөөд байhан апрель hарын hүүлшын арбан хоногто республика дотор сагай уларил тогтуурингүй байба. Арбан хоногой эхиндэ дулааржа захалхадань үдэртөө 15—20, зарим нютагуудта 20—25 градус хүрэтэр дулаардаг байгаа. Харин hарын hүүлшын үдэрнүүдэй нэгэндэ — апрелиин 29-дэ гэнтэ хүйтэржэ, үдэртөө хоёр градус хүрэтэр хүйтэршэhэн байба. Тиихэдэ энэ үедэ нойтон саhан ороhон, секундын 15—20 метр хүрэтэр hалхилhан байгаа.

Арбан хоногой туршада дунда зэргээр 5—7 градус дулаан болоhон гэхэ гү, али энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 3 — 5 градусаар, республикын хойто нютагуудта 10 — 12 градусаар үлүү дулаан болоhон зэргэтэй. Энэ үе соо республикын түбэй болон урда районуудта газарай хүрьhэн 10 сантиметрэй гүнзэгыдэ 8—11 градус дулаан болоhон байба. hарын 22, 26-най үдэрнүүдтэ зарим нютагуудта, апрелиин 30-да республикын бүхы нютагуудта хура бороо оробо. Тиин Түнхэнэй райондо арбан хоногой туршада 20—40 миллиметр шинг нойтон ороhон. Захааминай, Зэдын, Кабанскын, Прибайкалиин, Загарайн, Яруунын районуудта — 11—15, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Хоринн районуудта 5 — 10 миллиметр шахуу хура бороо ороо.

Мүн энэ арбан хоногой туршада түбэй болон Прибайкалиин районуудта хэдэн үдэр секундын 15 метр хүсэтэйгөөр hалхилаад абаа. Энэ арбан хоногто Баргажан, Дээдэ-Ангар, Витим голнуудай мүльhэн хайлаhан, Байгал далайн мүльhэн хүдэлжэ, ехээр гантажа захалhан байна.

Үнгэрөөд байhан арбан хоногой туршада ороhон хура бороо газарай хүрьhэ нилээд шиигтүүлбэ. Шалгажа үзэхэдэ, республикын баруун-урда, урда, Прибайкалиин, Хойто болон зүүн-хойто районуудай газарай хүрьhэн 20 сантиметр гүнзэгыдэ хорёод миллиметр шинг нойтотой байба. Сэлэнгын, Улаан-Үдын, Хоринн районуудай зарим сабшалан, бэлшээри шинг нойтоор бага байhан зандаа.

Апрель hарада эртүүр эхилhэн хабарай дулаанай охиндо хуhанай шүүhэн элбэгжэhэн, мойhон, үхэр нюдэн хоёр долоон хоногоор урид набшаhалжа захалаа. Шэнэhэн сагhаа урид ногоорhон байна. Сабшалан, бэлшээриин ногооной үндэрынь 2—3 сантиметр болоо.

Энэ үе соо республикын ажахынуудта таряа тарилга түлэгтөө ороhон байна.

Г. ЩЕПИНА,
инженер-агрометеоролог.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Майн 10-hаа майн 17 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Л. Захлевный. «Мүнхэ дурасхаал». 10.30 — «Будильник». 11.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.00 — «Элүүр энхэ байлга». 12.45 — «Үглөөнэй почто» — Хүгжэмтэ программа. 13.15 — «Хүдөөгэй час». 14.15 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.45 — «Фронтовигууд» — телевизионно баримтата фильм. 15.45 — «Сын полка»—телевизионно уран hайханай фильм. (2-дохи сери). 16.50 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 17.50 — «Ветерануудта зорюулагдаhан хүгжэмтэ программа». 19.00 — Уласхоорондын hонин. 19.45 — 20.00 — Забhарлалга. 20.00 — Фашис булимтарагшадhаа Чехословакиин сүлөөлэгдэhөөр 36 жэлэй ойдо зорюулагдаhан Чехословакиин Социалис Республикын телевидениин программа. 22.00 — «Время». — 22.35 — «Искусствын уран бэлигтэн». СССР-эй арадай артистка А. Рогсвцева. 24.00 — Велосипедээр дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө урилдаан. ГДР-hээ дамжуулга. 00.15 — Шэнэ hонин.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 15.15 — Дамжуулгын программа. 15.20 — «Ан амитадай аймаг». 16.20 — «Время стать мужчиной» — телевизионно баримтата фильм. 16.50 — «Ан амитадай аймаг». 16.50 — «Вариант «Омега» — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм (1-дэхи сери). 18.00 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М) — «Спартак». 20.15 — «Киногой hонин». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» «Веселый цыпленок» —мультфильм. 21.15 — Велосипедээр дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө урилдаан. ГДР-hээ дамжуулга. 21.30 — Гандболоор СССР-эй чемпионат. СКА (Минск) — ЦСКА. 22.00 — «Время». 22.35 — «Без вести пропавший» — уран hайханай фильм.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.[illegible] — Мультфильмнүүд. 18.35—«Светофор». 19.05 — Соносхолнууд. 19.15 —«Спортын hонин». 19.25 — «Театрта болоhон уулзалганууд». (буряадаар). (ЦВ). Буряадай АССР-эй арадай артистка М. Зориктуева. 20.20 —«Сасуутан» — киножурнал. 20.30—«Манай сүлөөтэй саг». Москва хотын Социологическа шэнжэлгэнүүдэй институдай философиин эрдэмэй доктор В. И. Болговой хөөрөөн. 20.55 —Соносхолнууд. 21.05—«Эрхэтэн ба хуули». 21.45 — «Дуу дуулыш, поэт» — уран hайханай фильм.

ВТОРНИК, 12

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Онтохондо айлшаар. «Старик Хоттабыч» — уран hайханай фильм. 11.45—«Киногоор аяншалагшадай клуб». 12.45 — Шэнэ hонин. 15.10— Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ hонин 15.35— —Болгариин Арадай Республика СССР хоёрой хоорондохи хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай Договорой ойдо. «Болгаряар» — кинопрограмма. 16.05 — «Ямар юумэндэ, хайшан гээд ПТУ-да hургадаг бэ?». 16.35—«Мантай суг хэ, мандал адляар хэ, манhаа hайнаар хэ».

Улаан-Үдэ. 17.35— «Түрэhэн нютагтаа ажаhуунабди». Хяагтын районой Алтайн совхозой залуу малшад тухай хөөрөөн (дабталга). 18.05 — «Байгал»—дамжуулга (буряадаар).

Орбита. 18.45 — «Зураг бүхэндэ — наран!». 19.05 — «Түсэбтэ табан жэл ба коллектив». Научна зууршалгануудые үйлэдбэридэ түргөөр нэбтэрүүлхэ талаар Ленинградска оптико-механическа нэгэдэлэй дүй дүршэлhөө. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 20.00 —Боксоор Европын чемпионат. Түгэсхэл. Финляндиhаа дамжуулга. 22.00—«Время». 22.35 — СССР-эй уласхоорондын хүгжэмэй фестивалиин түгэсхэлэй концерт. Забhартань —«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Шатарай hургуули». 13.30 — В. Гюго. Зохёохы ажалайнь хуудаhанууд. 14.30 — «Формула жизни» — баримтата фильм. 14.45—«Эртэ урда сагай искусство» (1-2-дохи дамжуулганууд). 15.45—«Преступление»— уран hайханай фильмын 1-дэхи сери.

Улаан-Үдэ. 17.00— Мультфильмнүүд.

Орбита. 17.35—«Олимпиин барилгануудай архитектура». 18.15 — Румыниин Социалис Республикын арадай инструментнүүдэй ор[illegible]й концерт.

Улаан-Үдэ. 18.45—Гал түймэр сахиха темээр баримтата фильмүүд. 19.45 — Соносхолнууд.

Орбита. 20.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб.». 21.00 —«Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Лашарик» — мультфильм. 21.15 — «Уласхоорондын панорама». 22.00 — «Время». 22.35 — «Дом строится» —уран hайханай фильм.

СРЕДА, 13

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Рекорд»—уран hайханай фильм. 11.10 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.10—Шэнэ hонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 —Шэнэ hонин. 15.30 — «Возвращение» — баримтата фильм. 15.45 — «Түрэл байгаалимнай». 16.10 — «Бауманайхид» — Москвагай Бауманай нэрэмжэтэ техническэ дээдэ училищи тухай очерк. 16.40 — «Ород хэлэн».

Улаан-Үдэ. 17.10—«Байгал» — дамжуулга. 17.4[illegible]— [illegible] —хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 18.20 — «Хамаг юумэ мэдэхэ хүсэлтэйб» — киножурнал. 18.30 — «Арадай уран бэлигтэн» — телефестиваль. Яруунын район. (дабталга).

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Кампучи: hэргэн бодоhон ажабайдал» — баримтата фильм. 22.55—«Долгие дни, короткие недели»... — уран hайханай фильм (1-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Футболой шэнжэлэл». 23.05 — Мүнөөдэр түби дэлхэйдэ. 23.20—«Веселые ребята» —хүгжэмтэ дамжуулга.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Түрэлхид таанадта». 13.30—М. Сервантес. «Дон Кихот». 14.00 «Эртэ урда сагай искусство» (3-хи дамжуулга). 14.30—«Размышление над открытием»— эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 14.40 — «Нэгэ актерой театр». 15.55 — «Дом строится»—уран hайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00—Соносхолнууд.

Орбита. 17.10—Свердловско областиин Ирбит городой «Современник» гэжэ соёлой байшангай арадай хатарай ансамблиин концерт. 17.35—«Телестадион». 18.10 — «Дохёогоо үгыт, горнистнар!». 18.40 — «Манай сэсэрлиг». 19.10—«Носики-курносики» — «Книппасы» гэжэ хүүгэдэй дуунай ансамблиин хабаадалгатай телефильм.

Улаан-Үдэ. 19.30— «Хүдөөгэй стадион» — киноочерк. 19.40 — «Дэлхэй минии альган дээрэ». 20.10 — «Агитаторнууд болон политинформаторнуудта туhаламжа». 20.30— «Дуунай замаар» — фильм-концерт.

Орбита. 21.00— «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Первые встречи!» — мультфильм. 21.15 — Концерт. 22.00—«Время». 22.35 — «Как Иван Иванович поссорился с Иваном Никифоровичем» — уран hайханай фильм. 23.40—«В страну часов» — баримтата фильм. 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М)— «Пахтекор» (Ташкент). Забhартань — «Дэлхэйн велогонко».

ЧЕТВЕРГ, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Долгие дни, короткие недели...» — уран hайханай фильмын 1-дэхи сери. 11.10 — «Берег добрых дел» —баримтата фильм. 11.30 — Молдавиин ССР-эй «Жок» гэжэ арадай хатарай гүрэнэй академическэ ансамблиин концерт. 12.15 — Шэнэ hонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 —Шэнэ hонин. 15.35—Чехословакиин Компартиин 60 жэлэй ойдо. «Чехословаки —мүнөөдэр»—кинопрограмма. 16.15— «Шатарай hургуули». Эхилэгшэдэй класс. 16.45 — Гандболоор СССР-эй чемпионат. ЦСКА — «Буревестник» (Тб).

Улаан-Үдэ. 17.15 — «Байгал» —дамжуулга. 17.45—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар).

Орбита. 18.00 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». Социалис гүрэнүүдэй ехэ дүүгэй хани барисаанай харилсаа холбооной бэхижэл тухай. 18.35 «Солдатская сказка»— мультфильм. 19.05 — Футболоор кубок эзэмдэгшэдэй кубогта. «Динамо» (Тб)—«Карл Цейсс» (ГДР). Забhартань — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.50 —«Долгие дни, короткие недели...» — уран hайханай фильмын 2-дохи сери. 22.00—«Время». 22.35 — СССР-эй арадай артист С. В. Образцовой концертнэ студида болоhон Останкинодахи үдэшэ. Түгэсхэлдэнь —«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Манай сэсэрлиг». 13.30 — В. Вишневский. «Уран зохёолшо, коммунист». 14.20 — «Россыпи» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 14.40 — «Врачта — экран». 15.40 — «Как Иван Иванович поссорился с Иваном Никифоровичем» —уран hайханай фильм. 16.45 — «Археологи гэршэлнэ» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00 — Соносхолнууд.

Орбита. 17.15 — «Орлёнок» телестудиин концертнэ зал.

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дирижер М. Балдаевай творчество тухай. 18.40 — «Увлеченность» — телеочерк. 19.00 — «Сибирские узоры» — концерт.

Орбита. 20.00 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Данка и Яшка» — мультфильм. 21.15 —Концерт. 22.00 — «Время». 22.35 — «Скажи мне свое имя» — уран hайханай фильм. 24.00— Спортын дамжуулга; 1. Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак» — «Кайрат» (Алма-Ата). 2. Хоккейгээр СССР-эй чемпионат ЦСКА — «Динамо» (М).

ПЯТНИЦА, 15

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — «Үглөөнэй гимнастика». 10.05 — «Муравьишка Типа» — мультфильм. 10.15 — «Долгие дни, короткие недели...» — уран hайханай фильмын 2-дохи сери. 11.20 — Гүрэнэй Воронежско ород арадай хоорой концерт. 12.05 — Шэнэ hонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — «Человек на земле»—кинопрограмма. 16.25 — «Уран гартан».

Улаан-Үдэ. 16.55 — «Бурятия—81» (буряадаар). 17.35— «Байгал» — дамжуулга. 18.05 — «Буряад уран зураашадай мастерскойдо» — РСФСР-эй уран зурааша А. Казанский. 18.45—Мультфильмнүүд. 19.15 — «Түсэбтэ табан жэлэй геройнууд». Хурамхаанай леспромхозой бригадир, Социалис Ажалай Герой В. П. Парамонов тухай дамжуулга.

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэйдэ». 20.00 — И. Дунаевскиин хүгжэм. 20.05 — «Хүн ба хуули». 20.35 — «Бетховен». Страницы жизни» — уран hайханай фильм. ЦТ-гэй экран дээрэ түрүүшынхиеэ харуулагдаха. 22.00 — «Время». 22.35 — «Радуга» — арадай уран бэлигтэнэй IV уласхоорондын фестивальда угтуулан зорюулагдаhан концерт. 00.05 — Футболоор СССР-эй чемпионат. ЦСКА— «Торпедо» (М). Забhартань — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Ород хэлэн». 13.30 — «Хирургда табигдаhан долоон асуудал» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.50 — «Совет уран зурагай искусство». «В. А. Фаворскиин мастерской соо». 14.50 — «Мэдэ, шада». 15.35 — «Скажи мне свое имя» — уран hайханай фильм.

Орбита. 16.55 — И. А.Гончаров. «Зохёохы ажалай хуудаhанууд». 17.40 — Спортын класс. 18.20 — «Эрдэм наукын ажабайдал». 18.50 — Москва городой. Пионернүүдэй ордной В. С. Локтевой нэрэмжэтэ дуу, хатарай ансамблиин концерт. 19.15 — «Ороной таряалан дээрэ». Брянска областиин колхознүүдай хабарай тарилгын хүдэлмэри тухай.

Улаан-Үдэ. 19.45 — «Абу Зейдер наадаха» — фильм-концерт.

Орбита. 20.00 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 21.00— «Амгалан нойрсогты багашуул!». «Лавандушка» — мультфильм. 21.15 — «Миллион за улыбку» — баримтата фильм. 21.45 — Дзюдогоор Европын чемпионат. Венгриhээ дамжуулга. 22.00— «Время».

СУББОТО, 16

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.45 — «Хүүгэдтэ ангууд тухай». 16.15 — «Түрэлхид, таанадта!». 10.45 — «Үглөөдэр— Музейнүүдэй уласхоорондын үдэр». 11.20 — «Эд бараа элбэгээр». 11.50 — «Спортлотогой» 20-дохи тираж. 12.00— «Энээниие таанад шадахат»— уран бүтээгшэдэй конкурс.

Улаан-Үдэ. 12.55 — «Манай шэлэhэн харгынууд» 13.30 — Мультфильмнүүд. 14.00 — «Театрта болоhон уулзалганууд» (буряадаар).

Орбита. 14.45 — «Баатар шалга». 15.15 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэйдэ». 15.30 — «Родила меня мать счастливым» — уран hайханай фильм. 16.45 — «СССР-эй арадай артист, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Юрий Гуляев дуулана». 16.55 — «Ан амитанай ажамидарал». 17.35 — Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетовэй хөөрөөн. 18.25 — Останкинодахи үбэлэй саад соо хоккейгээр дэлхэйн болон Европын чемпионуудтай — СССР-эй суглуулагдамал командатай уулзалганууд. 19.40—И. Штраус. «На прекрасном голубом Дунае». 19.50 — Уласхоорондын темээр хөөрэлдөөнүүд. КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын мэдээсэлэй таhагые даагша Л. М. Замятин дамжуулгада хабаадаха. 20.35 — Евг. Вахтанговай нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ театрай А. П. Чеховэй «Леший» гэжэ фильм-зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35 — «Снежный карнавал в Альпах». 00.20 — Шэнэ hонин.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 11.25 — «Мичурин» — уран hайханай фильм.

Орбита. 12.55 — «Советүүдэй ажабайдал». 13.25 — «Край лесистых круч» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 14.55 — «Хүгжэмhөө хүгжэмдэ» — фильм-концерт.

Орбита. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — «СССР-эй арадай дуу, хатарнууд. 15.50 — Г. Ибсен. «Розмерсхольд» — теле-зүжэг (Норвеги). 17.55 — Украинын ССР-эй гүрэнэй симфоническэ оркестрэй концерт. 18.55 — «Уран зохёолой түүхэhээ». Михаил Булгаков. 20.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» «Волшебный экран». «Мирр-Мирр» — мультфильмнүүд. 21.15 — «Элүүр энхын булан» — эрдэм дэлгэрүүлгын дамжуулга. 22.00 — «Время». 22.35 — «Только в мюзик-холле» — уран hайханай телефильм. 23.40 — Дзюдогоор Европын чемпионат. Венгриhээ дамжуулга.

ВОСКРЕСЕНИ, 17

МУЗЕЙНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР. ЭЛЕКТРОХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — «Зарядкадаа, гарагты!» 10.00 — Концерт. 10.45 — «Будильник». 11.15— Советскэ Союзда алба хэнэб!» 12.15 — «Элүүр энхын булан» — эрдэм дэлгэрүүлгын дамжуулга. 13.00 — «Үглөөнэй почто». 13.30 — «Хүдөөгэй час». 14.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.00 — «Советскэ Союз хилын саанахи айлшадай харасаар». 15.15 — «Холо ойрын дуунууд». 16.00 — Велосипедээр дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. ЧССР-hээ дамжуулга. 16.30 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» 17.30 — «Радуга». Арадай уран бэлигтэнэй IV уласхоорондын фестивалиин теле-дамжуулга. ЧССР. 18.00 — В. Сергеев. «Осенних дней очарование» телеспектакль. 19.30 — Уласхоорондын панорама. 20.15— «Баранкин, будь человеком» — мультфильм. 20.35 —«Девушка с коробкой» — кинокомеди. 22.00 — «Время». 22.45 — Спортын дамжуулга: 1. Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак» — ЦСКА (2—3-дахи үе). 2. «Футболой шэнжэлэл. 00.45 — Шэнэ hонин.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 13.30 — «Пятый билет» — уран hайханай фильм. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — «Кинопанорама». 16.50 — «Вариант Омега» — олон серитэй уран hайханай фильмын 2-дохи сери. 18.00 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М) — «Трактор» (Челябинск). 20.15 — Латвиин ССР-эй гүрэнэй симфоническа оркестрэй концерт.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Совет арадай баатаршалга хэтэ мүнхэ!» — Киев герой-городто мүнхэ дурасхаалай комплексын нээгдэhэн тухай.

Хоёрдохи хуудаhанда. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө. «Дабаан дээрэ» — А. Сазоновой статья. Советүүдэй хүдэлмэри. «Городоо үндэр соёл культуратай болгохын түлөө» — КПСС-эй Советскэ районой райкомой болон райсоведэй бюрогой заседани дээрэhээ хэhэн тэмдэглэлнүүд.

Гурбадахи хуудаhанда. «Совет арадай баатаршалга хэтэ мүнхэ!» — Киев герой-городто мүнхэ дурасхаалай комплексын нээгдэhэн тухай.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Илалтын үдэртэ зорюулагдаhан материалнуудай суглуулбари. Нютаг нютагай hонин.

Редакторай орлогшо
И. Р-Д. ОЧИРОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00470. Заказ № 108. Индекс 5901.